

**JANÁČKOVA AKADEMIE MÚZICKÝCH UMĚNÍ
V BRNĚ**

Divadelní fakulta

Bakalárska práca

Brno 2014

Bibiána Rybárová

**JANÁČKOVA AKADEMIE MÚZICKÝCH UMĚNÍ
V BRNĚ**

Divadelní fakulta

Ateliér rozhlasové a televizní dramaturgie a scenáristiky

Ženské charaktery vo vybraných filmoch

Pedra Almodóvara

Bakalárska práca

Autor práce: Bibiána Rybářová

Vedoucí práce: MgA. Ph.D Hana Slavíková

Oponent práce: MgA. Eva Schulzová, PhD.

Brno 2014

Bibliografický záznam

RYBÁROVÁ, Bibiána. *Ženské charaktery vo vybraných filmoch Pedra Almodóvara [Female characters in selected movies of Pedro Almodovar]*. Brno: Janáčkova akademie múzických umění v Brně, Divadelní fakulta, Ateliér rozhlasové a televizní dramaturgie a scenáristiky, rok. 2014 s. Vedúca diplomovej práce MgA. Ph.D Hana Slavíková.

Anotácia

Španielsky režisér Pedro Almodóvar, majster provokácie, škandalóznosti a preborník v rúcaní spoločenských konvencií, sa vo filmovom svete pohybuje už bezmála štyridsať rokov. Neustále posúva hranice sexuálnej otvorenosti a problémov spoločnosti, pričom drvivou väčšinou protagonistov jeho filmov sú práve ženy. Ženy rozmanité a celkom rozdielne, vždy však niečím výnimočné a vymykajúce sa normálu.

Annotation

Spanish director Pedro Almodovar, master of provocation, scandalousness and breaking social conventions, is a succesful and internationally known filmmaker shooting almost forty years. He is constantly pushing the borders of sexual openness and the social issues. The majority of the protagonists of his films are women. Women who are distinct, different and strange, but always exceptional and out of normal.

Kľúčové slová

Almodóvar, španielska kinematografia, charaktery, ženy, ženské úlohy

Keywords

Almodóvar, Spanish cinematography, characters, women, female roles

Prehlásenie

Prehlasujem, že som predloženú prácu spracovala samostatne a použila som len uvedené pramene a literatúru. Súčasne povoľujem, aby bola táto bakalárska práca umiestnená v Knihovni JAMU a používaná k študijným účelom.

V Brne, dňa 22. 4. 2014

Bibiána Rybárová

Pod'akovanie

Na tomto mieste by som zo srdca chcela pod'akovať svojej kamarátke Virgínii Quarrato Zambrane za pomoc pri vyhľadávaní informácií v španielskych periodikách a užitočné názory, vedúcej svojej práce MgA. Ph.D Hane Slavíkovej za cenné rady a konzultácie, a v neposlednom rade svojim blízkym. Najmä sestre Barbore, ktorá toto nadšenie pre Almodóvara so mnou vždy zdieľala.

Obsah

Predhovor	8
Úvod.....	10
1. Pepi, Luci, Bom a iné dievčatá (Pepi, Luci, Bom y otras chicas).....	13
1.1. Pepi.....	14
1.2. Luci.....	16
1.3. Bom.....	17
1.4. Vedľajšie postavy.....	18
1.4.1. Chorito.....	18
1.4.2. Fúzatá žena	19
1.5. Komentár	20
2. Ćo som komu urobila? (¿Qué he hecho para merecer esto?)	21
2.1. Gloria	22
2.2. Cristal.....	25
2.3. Vedľajšie postavy.....	26
2.3.1. Babička	26
2.3.2. Juani a Vanessa.....	27
2.4. Komentár	28
3. Ženy na pokraji nervového zrútenia (Mujeres al borde de un ataque de nervios)	30
3.1. Pepa	30
3.1.1. Dezilúzia a šialenstvo spôsobené neopätovanou láskou.....	31
3.2. Lucía.....	32
3.2.1. Úloha a význam hlasu vo filme	33
3.3. Candela	34
3.4. Vedľajšie postavy.....	35
3.4.1. Paulina Morales	35
3.4.2. Marisa	35
3.5. Komentár	36
4. Kvet môjho tajomstva (La flor de mi secreto).....	38
4.1. Leo	38
4.2. Betty	40

4.3. Vedľajšie postavy	41
4.3.1. Rosa a matka	41
4.3.2. Blanca	42
4.4. Komentár	42
5. Všetko o mojej matke.....	44
5.1. Manuela	44
5.1.1. Žena v novej pozícii	45
5.1.2. Herectvo profesionálne a to v bežnom živote	46
5.2. Agrado.....	47
5.3. Sestra Rosa	48
5.4. Huma Rojo a Nina	49
5.5. Lola	50
5.6. Komentár	51
Záver.....	51

Predhovor

Odmalička som milovala filmy. Popri nepretržitom čítaní to bola moja druhá najobľúbenejšia záľuba. Videla som množstvo filmov rôznych žánrov, vzhladla som diela režisérov rozmanitých národností, či venovala pozornosť snímkam vychádzajúcich z odlišných období.

Odkedy sa kinematografii venujem o čosi hlbšie, inklinovala som predovšetkým k trom režisérom. Mexičanovi Alejandrovi González Iñárritu, Američanovi Darrenovi Aronofskému a Španielovi Pedrovi Almodóvarovi. I keď je každý z nich iný, priznám sa, že som zvažovala všetky tri varianty ako tému mojej bakalárskej práce, pretože som tam predsa len videla čosi spoločné. Nezvyčajné obrazové stvárnenie, osobitá kamera, citlivá práca s hudbou a hlavne dokonalé psychologické vykreslenie postáv, čo badám aj u postavy mexickej pestúcky v Iñárritovom filme *Babel*, u krehkej baletky v *Čiernej Labuti* od Aronofského, aj u Almodóvarovej Leo v *Kvete môjho tajomstva*. Napokon som dala prednosť hispánskemu enfant terrible Almodóvarovi, lebo som si uvedomila, že ho jednoznačne obdivujem najviac a jestvuje viacej dôvodov prečo.

Almodóvar je provokatér a nedáva si servítku pred ústa. Je úžasne nápaditý, a to či už čo sa týka dialógov, zápletiiek, paródií televízie, reklám, filmov, modernej kultúry a spôsobu žitia, no predovšetkým má pre mňa rozhodne najviac pozoruhodné postavy na svete. Ani jedna nie je úplne štandardná, častokrát je nejakou vlastnosťou dohnaná až do absurdna, no pritom sa vždy na nej nájde niečo tak reálne, až ani divák nechápe ako, ale predsa len sa do daného charakteru vcíti a absolútne mu rozumie. Ďalej sa považujem za človeka značne liberálneho zmýšľania, mám rada odvážnych ľudí s vlastným názorom v netradičnej forme, a preto mi imponuje jeho gigantická odvaha postaviť sa spoločenským konvenciám. Páči sa mi jeho humor, ktorý často až hraničí s perverzitou, no najviac ma fascinuje, že jeho snímky nikdy nie sú ploché ani prvoplánové. Nikdy to nie je len šialene úchylná obrazová skladba pofidérnych individuí s pračudesným osudom, vždy sa v jeho dielach skrýva pozoruhodný odkaz, hodnotenie spoločnosti, myšlienka. A práve táto do istej miery nevídaná kombinácia škandalóznosti s vtipom, nezanedbateľnou ideou a postupne prerastajúcou psychológiou persón dlá mojej mienky neprekonateľne

výrazných, ma upútala natoľko, že som rozhodla pre držiteľa dvoch cien Akadémie, Pedra Almodóvara.

Keďže tento nekonvenčný muž je známy najmä ako svojrázny znalec ženskej duše a jeho filmom ženy bezkonkurenčne kralujú, rozhodla som sa na to upriamiť svoju pozornosť, a preto témou mojej bakalárskej práce budú práve *„Ženské charaktery vo vybraných filmoch Pedra Almodóvara“*.

Úvod

Pedro Almodóvar Caballero sa narodil 24. septembra 1949 v Calzada de Calatrava. Rodičia boli prostí ľudia, otec vedel sotva čítať a písať. Matka bola tiež len obyčajná žena, trvala však na akom-takom vzdelaní svojich štyroch detí. To bolo Pedrovi dožičené prostredníctvom internátnej kláštornej školy v provincii Extremadura. V tých časoch bola kláštorná výchova považovaná za jediný možný spôsob ako zaistiť deťom z ľudových vrstiev lepšie vzdelanie, no jeho matka za tým videla aj druhý plán. Tajne totiž dúfala v to, že by z jej syna mohol vyrásť kňaz. Je nutné spomenúť, že v časoch Almodóvarovej mladosti panovala Francova diktatúra, počas ktorej bola cirkev prítomná doslovne vo všetkých sférach života. Paradoxne podľa jeho vlastných slov práve vplyv duchovných spôsobil, že sa stal zarytým ateistom. *„Rozhodol som sa pátrať vo vlastných spomienkach a na svoje sklamanie som zistil, že Boh sa z mojich myšlienok definitívne vytratil.“*¹ Cirkev, viera, či zážitky z kláštora však nepopierateľne ovplyvnili jeho tvorbu.

Ako sedemnášťročný sa odhodlaný študovať film presťahoval do Madridu. Zarábal si písaním filmových recenzií pre denníky El País a Diario A6, tvoril komiksy a fotoromány, či publikoval vo viacerých undergroundových časopisoch. Popri tom hrával divadlo, bol stážistom vo filmoch a vystupoval s punkovou kapelou Almodóvar and McNamara. Aby sa uživil, bol neskôr donútený zamestnať sa v telefónnej spoločnosti Compañía Telefónica Nacional de España, kde strávil dlhých dvanásť rokov. I keď si nikdy voči svojmu zamestnávateľovi nevytvoril citovú väzbu, práve z platov z Telefónica si mohol dovoliť postupne nakúpiť príslušenstvo pre tvorbu filmu.

Keďže počas diktatúry nijaká škola špecializovaná na kinematografiu neexistovala, Pedro nemal inú možnosť, než stať sa samoukom. Prvý jeho krátkometrážny počín datuje rok 1974. Už v jeho prvotinách dominuje šokujúca tematika, ako napríklad násilie, sexuálne úchylky, lúza, drogy, bizarné postavy a udalosti. Začiatkom osemdesiatych rokov po celkom jedenástich krátkych filmoch

¹ Pôvodne v „El Periódico“ 1983 (20.10.); cit. Podľa M.A. García de León – T. Maldonado, c.d., s.42

prichádza s prvým celovečerným s názvom *Pepi, Luci, Bom a ostatné dievčatá*. Navzdory tomu, že kvalita jeho debutu je viac než sporná, už vtedy na seba upútal pozornosť. Príbeh o punkovej skupine, drsnom nevšednom priateľstve a lesbickej láske sa stal kultovým pre vtedajšiu španielsku mládež a isté madridské kino ho premietalo celé štyri roky. Druhým filmom *Labyrinth vášne* provokoval publikum a rúcal sexuálne konvencie, pokračoval komédiou rafinovane kritizujúcou cirkev *V temnotách*, či humorne ladenou tragikomédiou *Čo som komu urobila?*. V roku 1987 zakladá s bratom Agostínom vlastnú produkčnú El Deseo. Po pozoruhodných filmoch *Matador* a *Zákon túžby* dobýja svet svojou premiérovou nomináciou na Oscara za *Ženy na pokraji nervového zrútenia* v kategórii najlepší cudzojazyčný film. *Spútaj ma!*, *Vysoké opätky*, *Kika*, *Kvet môjho tajomstva* či *Na dno vášne* už mali priaznivcov po celom svete a boli už priamo klasifikované ako kultové diela autorského režiséra. Bez akýchkoľvek dohadov bol zlomovým rokom rok 1997 a konečne premenená cena filmovej akadémie za *Všetko o mojej matke*. O tri roky Almodóvar preberal Oscara opäť, tentokrát za scenár k filmu *Hovor s ňou*. Počnúc *Zlou výchovou cez Volver*, *Rozorvané objatia* až po *Kožu, ktorú nosím*; je možné skonštatovať, že režisér dočasne opustil komédiu a skôr sa zameral na psychologickú drámu. Tam sa však svojím zatiaľ posledným filmom *Milenci v oblakoch*, ktorý pripomína jeho staré bláznivo-provokatívne tendencie, opäť vrátil.

Sme toho názoru, že každý jeden počin by si zaslúžil dôkladnú analýzu, a to či už z hľadiska audiovizuálneho spracovania, hudobnej dramaturgie, rozvrstvenia príbehu, charakterov, či spracovávaného motívu. Žiaľ, pre kritériá zadanej bakalárskej práce by to bolo príliš obsiahle. Rozhodli sme sa preto tému bližšie špecifikovať. Keďže Almodóvar je známy predovšetkým ako ženský režisér s nevídaným citom pre znázornenie ženskej duše, ich radostí, starostí, kladov i záporov, analýza ženských postáv z vybraných filmov bola pomerne jasnou voľbou. Pretože sa jeho talent pre drobnokresbu ich charakterov chronologicky vyvíjal, rozhodli sme sa to demonštrovať selektovaním filmov z rôznych období z hľadiska vyspelosti jeho tvorby a s ohľadom na silu výpovede ženských hrdiniek. Adekvátne teda bolo začať prvotinou (*Pepi, Luci, Bom a ostatné dievčatá*), pokračovať absurdnou komédiou (*Čo som komu urobila*), ktorá jednoznačne zvýšila jeho popularitu, prvou oscarovou nomináciou (*Ženy na pokraji nervového zrútenia*), prvým filmom usilujúcim o vážnejší tón (*Kvet môjho tajomstva*) a zavŕšiť to prvou

premenenou najprestížnejšou cenou (*Všetko o mojej matke*). Sprvoti bolo zvažované pripojiť aj reflexie ohľadom filmov *V temnotách* a *Kika*, avšak po patričnom premyslení hlavne čo sa týka istého vývoja, škandalóznosti, či prepracovanosti postáv v kontexte navrhovanej štruktúry bakalárskej práce, sme sa rozhodli navrhované diela vypustiť a radšej sa podrobnejšie venovať zvyšným filmom tohto legendárneho kráľa provokácie.

V nasledujúcich kapitolách teda prejdeme k meritu práce, a síce k analýzam predovšetkým nosných ženských postáv na základe osobitého režisérskeho štýlu Pedra Almodóvara.

1. Pepi, Luci, Bom a všetky ostatné dievčatá (Pepi, Luci, Bom y otras chicas del montón)

Pepi je mladá bezstarostná žena, až pokiaľ ju neznásilní policajt na obhliadke jej bytu. Rozhodnutá sa pomstiť, sa spriatelí s policajtovou ženou a predstaví ju speváčke Bom. Ženy vytrhnú Luci z jej zaužívaného spôsobu života, zvýšia jej sebavedomie tak, že konečne prizná, čo jej vo vzťahu chýba. Masochizmus. Príbeh končí v nemocnici, kde sa ich kamarátstvo rozpadá, pretože hospitalizovaná Luci už má, čo potrebovala. Späť brutálneho manžela.

Obrázok 1 - Plagát

V roku 1980 bol do kín oficiálne distribuovaný prvý dlhometrážny Almodóvarov film vytvorený na báze jeho fotorománu s názvom *Pepi, Luci, Bom a ostatné dievčatá*. Kvôli mnohým formálnym chybám bol od prvej chvíle kritikou označovaný za najhorší film španielskej kinematografie vôbec, no túto nelichotivú nálepku tvorca šikovne využil vo svoj prospech tým, že to prehlásil za svoj autorský štýl. Súdiac podľa návštevnosti kín, kde sa tento debut

premietal celé štyri roky napriek prvotnému nekompromisnému odsúdeniu, sa Almodóvarovi hneď prvým pokusom podarilo vytvoriť kultové dielo. Dielo ani zďaleka nie je dokonalé, no rozhodne veľkolepé v oblasti novátorstva a škandalóznosti.

Ako je jasné už z názvu, hlavnými postavami sú ženy. Režisér, ktorý je mimochodom homosexuálne orientovaný, sa netají tým, že feministický svet mu je podstatne bližší. „Myslím, že som ten najmenej šovinistický chlap na svete, som pravý feminista, čo ale neznamena, že som slepý. Bránim ženy, ale v žiadnom prípade ich nepovažujem za archanjelov. Priznávam však, že moje srdce je s nimi úzko späté.“²

² VIDAL, N., *The films of Pedro Almodóvar*. Madrid: Instituto de la Cinematografía y las Artes Audiovisuales, Ministerio de Cultura, 1988, s.34, voľný preklad

Hlavná téma je bez pochyb priateľstvo, presnejšie povedané, to ženské. Nadväzujúc na predchádzajúci citát vtedy tridsaťročný muž dodáva: „*Priateľstvo je klasická dramatická stavebná jednotka, univerzálna téma. Obzvlášť mám rád to medzi ženami. Americká produkcia sa skôr zaoberá tým mužským, no pre mňa sú ženské vzťahy oveľa zaujímavejšie.*“³

1.1. Pepi

Práve Carmen Maura, charizmatická dvorná Almodóvarova herečka ním objavená, je zodpovedná za to, že sa z *Pepi, Luci, Bom a všetkých ostatných dievčat* nakoniec nestal ďalší krátky film, ale historicky prvý celovečerný. Tá Carmen Maura, ktorej prináležalo zhostiť sa hlavnej úlohy, a síce Pepi.

Mladá zabezpečená bonvivánka žijúca z dedičstva má rada život a všetko s tým spojené. Na balkóne pestuje hašiš a práve to sa jej jedného dňa stane osudným. Sused, zhodou okolností policajt, to zaregistruje a príde k nej na prehliadku. Roztopašná Pepi sa chopí príležitosti a bez okolkov mu ponúka výmenný obchod. On zabudne na nelegálne pestované rastliny a ona sa mu poddá. Je však ešte „nedotknutá“ a svoje panenstvo plánuje výhodne predať, preto mu navrhuje análny sex. On jej to ale neverí a tak ju brutálne znásilní. Rozhodne sa mu pomstiť a využíva na to svoje známosti z punkovej kapely. Za prepád im daruje všetky svoje drogy, omylom to ale odnesie brat dotyčného. Jej pomstychtivosť však stále nie je ukojená a rozhodne sa pod falošnou zámienkou nadviazať kontakt s jeho manželkou. Zlosť pramení predovšetkým z toho, že jej znásilnením prekazil plány. Jej rodičia sú už zúfalí z večného dotovania dcéry, chcú jej stopnúť prístup k peniazom, ona si chcela na seba zarobiť týmto pomerne netradičným spôsobom, čo je však po zneužití už v nenávratne. Pepi určite nie je stelesnením morálky, ale na druhej strane, pozorujúc jej spôsoby a drsný neomalený jazyk, ani sa na nič nehrá.

Taktiež je veľmi priama a inteligentne vypočítavá, presne vie, ako v rýchlosti osloviť a získať si náklonnosť Luci. Jej ťah odvolať sa na hodiny štrikovania zaberie okamžite. Otvorene sa sponedá svojej učiteľke, ihneď je badateľné, že jej ide skôr o ľudský kontakt a vybudovanie akého-takého vzťahu ako o to, aby sa naučila štrikovať. Zvláštne je aj to, že aj keď ako sama tvrdí, chcela sa policajtovi pomstiť

³ VIDAL, N., *The films of Pedro Almodóvar*. Madrid: Instituto de la Cinematografía y las Artes Audiovisuales, Ministerio de Cultura, 1988, s.32, voľný preklad

aj skrze jeho ženu, neočakávane medzi nimi vznikne vzťah, ktorý prerastie do skutočného priateľstva. Paradoxne sa ich zblížovanie radikálne odštartuje, až keď sa prizná, že sprznená proti svojej vôli bola práve mužom Luci. V tom hrá ale dôležitú úlohu aj posledná a najmladšia z tria Bom. Práve pri prvom stretnutí je rola Pepi veľmi významná. Vie o lesbických chůtkach Bom a istým dirigovaním ju navedie rovno na to, aby sa na Luci vymočila. Tá sa z toho priam rozplýva blahom. Po tomto vsutku nezvyčajnom čine všetky tri pokračujú v debate akoby sa nič špeciálne nestalo. Dalo by sa povedať, že Pepi je ich stmelovacím prvkom, je niečo ako „včelia kráľovná“, má v parte hlavné slovo. Problém nemá hádam s ničím, ani s robením hostesky na súťaži, kde víťazí najväčšie pánske prirodzenie.

Jej ľahkovážnosť sa snažia ovplyvniť rodičia. Raz ju kontaktuje otec a trvá na tom, aby si už konečne na seba zarábala sama. Pepi sa snaží situáciu ukočírovať a vymyslí si, že pracuje pre istú reklamnú agentúru a nasledovne sa tam reálne uchyťí so svojim revolučným nápadom – nohavičkami pre každý prípad. Tento

Obrázok 2 – Pepi a Luci háčkujú

tovar má úspech, zatiaľ čo jej nápad predávať menštruujúce a potiace sa bábiky už nie je až tak ľahko realizovateľný, každopádne to však dokazuje jej životaschopnosť a kreativitu. Tak ako dnes mnohí obchodníci ponúkajú už miestami skutočne až donebavolajúci sortiment, tak isto aj Pepi ponúka na trh šialené produkty. Je schopná už vymyslieť úplne hocičo len preto, aby zaujala. Počas snahy získať sponzoring na realistické bábiky paralelne zamýšľala natočiť film o nich troch. Nie je to len tak prvoplánová idea ako by sa na prvý pohľad mohlo zdať, Almodóvar na to povedal: „*Vždy je verbálne zdôvodnené konanie postáv. Nevie, či je to úplne dodržané vo všetkých mojich filmoch, ale čo sa týka Pepi..., tak tam rozhodne áno. Carmen (Pepi) o nich točí video, skrz ktoré sa dozvedáme respektíve dozvieme, kým vlastne sú.*“⁴

⁴ VIDAL, N., *The films of Pedro Almodóvar*. Madrid: Instituto de la Cinematografía y las Artes Audiovisuales, Ministerio de Cultura, 1988, s.26, voľný preklad

Dokáže neuveriteľne manipulovať Luci, tá jej vo všetkom prítakáva. Celkovo sú s Bom zásadne silnejšie osobnosti. Tým, že pripravuje film o nich samotných, má podľa nej právo ich z postu režiséra komandovať, aj keď vlastne ich len popisuje také, aké sú. Ona s Bom sú drsné, hrubé, prostoreké, miestami by sa dalo povedať, že sú až na ženy vyložene nechutné a odpudzujúce, ale keď sa na to pozrieme zblízka, sú skutočne vždy všetky ženy krehkým a nežným pohlavím? Ako jasne vyplýva z postavy navonok jemnej Luci, nemusí to byť vždy pravda.

1.2. Luci

Luci sprvu pôsobí ako utrápená submisívna šedá myš, no postupom času vypláva na povrch, že je nešťastná paradoxne práve z toho dôvodu, že je masochistka a jej potreby trpieť nie sú dostatočne uspokojené. Už na prvý pohľad je patrné, že jej niečo chýba. Divák má automaticky tendenciu domnievať sa, že láska. Áno, ale tak trochu v inom slova zmysle. Luci chce byť ponížená, chce trpieť, túži, aby sa ňou opovrhovalo a sužuje ju, že to jej muž ani len nepostrehol. Je totálne znudená, jej život nemá zmysel. Úprimne ju rozhorčí, keď sa manžel poháda s bratom kvôli bitke a švagor opustí ich spoločnú domácnosť. Vždy sa vyžaluje susedke Charito, ale nepokladá ju za vyložene spriaznenú dušu. Celkom rýchlo sa zblíži s Pepi, už na prvej schôdzke spolu preberajú dosť osobné témy. Zaujímavá je hlavne jej reakcia na to, že Pepi bola znásilnená: „*Přinejmenším si zažila nějakou srandu.*“⁵ Tento absurdný komentár len akcentuje to, čo sme už spomenuli, čiže fakt, že Luci sa enormne nudí a je absolútne neukojená, čo sa sexuálneho života týka.

Po sexuálnej stránke ju uspokojí práve mladá punková speváčka. Bom i Pepi ju obrovsky priťahujú a to i napriek tomu, že chcú zničiť jej manžela, práve naopak, vzrušuje ju to a neskôr sa rozhodne ho tak či onak opustiť. Už to nie je tá istá zakríknutá Luci ako na začiatku, práve naopak, žiari sebavedomím, vie sa baviť a vyzerá neporovnateľne lepšie. Začne žiť s Bom a všetko je v poriadku, až pokiaľ sa počas jedného večierku nevyberie zháňať cigarety. Za rohom ju vyčkáva jej muž a núti ju ísť spať domov. Chrstne mu do tváre, že sa nevie ani len postarať o potreby svojej ženy, načo mu prasknú nervy a dá jej facku. Luci konečne dostáva od muža to, čo si tak dlho želala. Mláti ju na zemi hlava-nehlava a ona konečne naplňa svoje túžby a dosahuje vrchol, zatiaľ čo on ju škrtí. Skončí až hospitalizovaná v nemocnici,

⁵ Citácia z filmu Pepi, Luci, Bom a ostatné dievčatá; české titulky

ani to však nezastaví jej akútnu nutnosť trpieť, odmieta brať lieky na tíšenie bolesti. Tu môžeme názorne vidieť masochizmus po typicko almodóvarsky, ergo dotiahnutý až do totálneho absurdna. Sotva žije, ledva dýcha, no jej smäd po fyzických mukách je stále najsilnejší. Keď ju príde navštíviť Pepi a Bom, odmieta vyhodit' z izby muža. Zdeľuje priateľkám, že vie, že by sa k nej naďalej správali ako k slúžke, ale ona chce niečo ďaleko horšie, pričom ju násilník drží za rameno. Tvrdí: „*Jsem větší děvka, než si myslíte. A vy nejste tak zlé, jak si myslíte, že jste.*“⁶ Na výzvu, aby si vybrala medzi kamarátkami a mužom reaguje jasne. Temer ju zabil a to jej nesmierne imponuje, chce byť s ním. Poďakuje im za to, že len vďaka ním začal s ňou zaobchádzať ako so psom a to je to, čo hľadala a napokon i našla.

1.3. Bom

Na začiatku je Bom šestnásťročnou punkovou speváčkou a blízkou priateľkou Pepi, neskôr sa jej vzťahy rozrastú o jeden lesbický s novou členkou ich partie – Luci. Postava je to veľmi nápadná, už len jej samotný príchod na scénu je dosť rázny. Prichádza do bytu k Pepi a rovno mieri k Luci. „*Křehká a zranitelná čtyřicátnice. Přesně taková, jaké mám ráda,*“⁷ hovorí. Je drsná, bez mihnutia oka spečatí jej novú známosť už spomenutým spôsobom. Zaraz si s Luci vynikajúco sedia. „*Bom je sadistka a Luci masochistka. Dokonalý párik.*“⁸ Jej náklonnosť neskôr prerastie isté medze, ktoré si Bom zrejme ani neuvedomuje, no zreteľne sa to ukáže, keď Luci zmizne a nikto o nej nebude nič vedieť. Aj keď predtým bola Bom na ženu príliš surová, boxovala a bola veľmi náladová, vyvedie ju z miery to, že netuší, čo sa s jej kamarátkou a milenkou v jednej osobe deje. Sama to spozoruje, keď sa znovu ocitnú s Pepi u nej doma samé, tak ako tomu bývalo pred tým, než Luci spoznali. Varia si, diskutujú. Vtedy si pripustí, že jej skutočne na nej záležalo viac ako bola ochotná uznať. „*Úsmev porozumenia, ktorý si vymenia nad kuchynským sporákom Pepi a Bom, keď pripravujú obľúbenú špecialitu, otvára cestu almodóvarskému výskumu ženskej duše. Je to okamih naozajstného porozumenia, domáckej intimity, ktorá je zbavená akejkoľvek sexuálnej konotácie. Podobné momenty sa od tohto filmu budú opakovať v celej Almodóvarovej tvorbe a budú zdôrazňovať práve atmosféru ženského spoločenstva, z ktorého sú muži*

⁶ Citácia z filmu Pepi, Luci, Bom a ostatné dievčatá; titulky české

⁷ Citácia z filmu Pepi, Luci, Bom a ostatné dievčatá; titulky české

⁸ VIDAL, N., *The films of Pedro Almodóvar*. Madrid: Instituto de la Cinematografía y las Artes Audiovisuales, Ministerio de Cultura, 1988, s.305, voľný preklad

vyľúčení.“⁹ Dochádza naozaj k veľmi hlbokému čisto ženskému momentu, kedy je vidno, že napriek istej uletenosti a prehnanosti niektorých povahových črt či vlastností, sú to stále ženy s úplne bežnými túžbami, obavami, radosťami a starosťami.

Jednoducho povedané, potrebujú niekoho pri sebe. Potrebujú oporu, búľtavú vľbu, niekoho, o koho sa dá oprieť a na koho sa dá spoľahnúť. Po tom, ako prichádzajú o Luci, kráčajú Pepi a Bom ulicou a dohodujú si spoločné bývanie. Pepi chce bodyguarda, čo boxerka Bom perfektne splňuje. Zároveň jej vraví, nech sa trochu vzmuží, zmení hudobný štýl a začne odznova. Bom je mladá, nemá s tým problém, len potrebuje podporu, ktorú jej dodá práve Pepi a tak profitujúc jedna z druhej môžu započat' spolu nový život.

1.4. Vedľajšie postavy

Čo sa týka vedľajších postáv, tie sú tiež značne kuriózne. „*Almodóvar je majster v kreovaní epizódnych postáv. Niekedy mu dokonca postačí len jediná krátka akcia či zmienka, aby postavu načrtol tak plasticky, že musí vzbudiť náš záujem: úbohá a naivná Charito (stelesnenie tradičnej výchovy, ktorá robí zo ženy len obeť masochizmu), monológ frustrovanej bradatej manželky bisexuálneho voyera, príhody mladého víťaza súťaže Všeobecné erekcie.*“¹⁰

1.4.1. Charito

Charito je dobrosrdečnou, no evidentne jednoduchou a naivnou susedkou Luci. Už od prvého momentu, kedy sa stretnú, je viac než zreteľné, že táto prostá žienka je absolútne neškodná. Nikdy nikomu neublížila, jej gestá, spôsob vravy a úprimný záujem o dianie v domácnosti chlípneho policajta to jasne potvrdzujú. Je typickou predstaviteľkou radových žien v domácnosti zmierených so svojim osudom, jej najväčšou starosťou je, že opäť zdraželi zemiaky. Páči sa jej Juan, dvojča policajta, no zrejme doposiaľ nemá ako správne vychovaná cudná deva žiadne skúsenosti, preto sa naň Luci len zahanbene, ba až pubertálne neohrabane, pýta. Zosobňuje niekdajšiu španielsky typickú výchovu v drsne machistickom

⁹ MATÁKOVÁ, V.; HANÁKOVÁ, P., *Pedro Almodóvar*. Bratislava: Slovenský filmový ústav, Asociácia slovenských filmových klubov, 2005, s.41

¹⁰ MATÁKOVÁ, V.; HANÁKOVÁ, P., *Pedro Almodóvar*. Bratislava: Slovenský filmový ústav, Asociácia slovenských filmových klubov, 2005, s.41

prostredí, kde je žena podriadená mužovi a okrem stopercentnej poslušnosti sa od nej nič neočakáva. Svoje panenstvo si stráži pre toho pravého tak, ako nespočetné množstvo dievčat vychovávaných v kresťanskom duchu. Je však nutné zdôrazniť, že Španielsko je krajinou silne veriacou, katolícka viera je bezkonkurenčne najrozšírenejšia, no najmä Hispánci sú naozaj hlboko nábožensky založení, nejde teda len o akési „pasívne“ vierovyznanie v úradných dokumentoch. Charito je nedotknutá až do chvíle, kedy sa vyberie hľadať svoju vtedy už odstávanú priateľku. Otvorí jej policajt, zneužije svoju podobu s bratom a úbohú dobráčku donúti k sexu. Postava je vykreslená tak nevinne, tak srdečne a pritom tak prostomyseľne, že človeku až nie je možné nebyť mu jej ľúto. Jej čistota a nedotknutosť je pošpinená hneď vo viacerých zmysloch slova a ide jednoznačne o „*najviac depresívny obraz žienky domácej – nezadanej, zranenej a potupenej panny, ktorý bol kedy uvedený na obrazovky.*“¹¹

1.4.2. Zarastená žena

Za zmienku stojí aj už vyššie spomenutá zarastená žena. Objaví sa síce len na zhruba päť minút, ale je natoľko výrazná, že nie je možné ju opomenúť. Neprijemný piskľavý hlas, extrémne tempo reči, bombardovanie manžela výčitkami, zvodný župan a strnisko na tvári. Je hysterická, uvrešťaná a zjavne frustrovaná manželským životom. Muž voyeur sa o ňu vôbec nezaujíma, dáva prednosť sledovaniu súťaže o najväčší penis cez okno. Sama priznáva, že je možno žiarlivá a majetnícka, ale i tak by zasluhovala trochu pozornosti, ktorej sa jej ani náhodou nedostáva. Ide sa oholiť do kúpeľne a po návrate upokojená prichádza za partnerom. Dochádza k intímnemu zblíženiu, no ten počas celého aktu sleduje ďalekohľadom dianie na ulici. Ona len skonštatuje, že hneď vedela, že akonáhle sa čo i len trochu upraví, vzbudí o ňu záujem. To je však diskutabilné, keďže okrem pohlavného styku bez akéhokoľvek náznaku vášne manžel neprejaví ani najmenšiu známku pozornosti smerom k svojej polovičke. Suma sumárum, táto žena je možno svojím spôsobom komickou postavičkou, no na strane druhej musí byť veľmi nespokojná, a to už či so životom osobným, citovým alebo sexuálnym. Na jednej strane je istou vtípnou kuriozitou, no na strane druhej, je naozaj poľutovaniahodná a my si tak môžeme právom klásť otázku, či náhodou jej hysterickosť a afektovanosť nie sú skôr

¹¹ VIDAL, N., *The films of Pedro Almodóvar*. Madrid: Instituto de la Cinematografía y las Artes Audiovisuales, Ministerio de Cultura, 1988, s.238, voľný preklad

dôsledkom dlhodobého zanedbávania jej mužom, prípadne aj umocneným následkom vychádzajúcim z jej komplexu zo zarastania, ako príčinou jej nešťastia.

1.5. Komentár

Prvý Almodóvarov film je v prvom rade nekonvenčnou komédiou, kde sú postavy síce originálne, ale ešte nie sú psychologicky tak prepracované ako v neskorších filmoch. Provokácia je však v značnej miere markantná aj v tomto dlhometrážnom debute. Pepine plány, ako si zarobí predajom panenstva, súťaž o najväčší penis, či rôzne sexuálne deviácie, toto všetko sú veci, o ktorých v kresťansky založenom Španielsku predtým nebolo úplne bežné nahlas hovoriť, nieto ešte ich explicitne zobrazit'. Pravdou však je, že Almodóvarovi v istom slova zmysle v rámci odvážnej polemiky s konvenciami predchádzal napríklad už aj iný významný španielsky režisér Carlos Saura, ktorý je známym predstaviteľom európskeho psychologického filmu. Ten už roku 1972 filmom *Anna a vlci* odvážne kritizoval rôzne druhy nezdravého extrémizmu a demagógie v krajine vtedy vedenej prísny francistickým režimom, pričom sa nevyhýbal ani tematike brutality, absurdity a úchyliet, vrátane tých sexuálnych. Mladú anglickú opatrovatelku nechal brutálne znásilniť a zavraždiť troma zvrátenými bratmi reprezentujúcimi tri tváre vtedajšieho Španielska. Vojenskou, vášnivou a kajúcnou.

Panenstvo, sexuálna aktivita, deviácie, znásilnenie, skrátka všetko, čo s pohlavným životom súvisí, je v náboženskom kontexte považované za tabuizovanú tému. Koniec koncov, nielen v rámci duchovného sveta. Všeobecne sa to pokladá za neslušné. To isté platí aj v prípade reklamných návrhov Pepi. Menštruácia, potenie a vylučovanie sú možno prirodzené ľudské činnosti, avšak stále nie je celkom primerané to rozoberať na verejnosti a už vôbec nie to rozoberať bez okolov. Zaujímavé však je, že vo filme ženy spomínajú veľkú úspešnosť predaja kontroverzných produktov, a to aj napriek tomu, že dej je situovaný práve v tom bigotnom Španielsku, o ktorom sme už hovorili. Z jedného uhla pohľadu sa tak režisér vysmieva z predajnosti už snáď čohokoľvek, z toho druhého si dovoľme domnievať sa, že je za tým aj určitá kritika spoločnosti. To, ako sa ľudia prezentujú v istej komunite je vec jedna, no to, čo reálne robia v súkromí, je vec druhá. Pokrytectvo je všade prítomné, príslušnosť alebo otvorené hlásenie sa k nejakému vierovyznaniu neznamená, že daný človek sa aj princípov príslušnej cirkvi drží a to,

že sú Španieli oficiálne hlboko veriaci, negarantuje, že nemajú nijakú úchylku a že nikdy nezhrešia.

Aj keď *Pepi, Luci, Bom a všetky ostatné dievčatá* majú istú myšlienku, osobne sme toho názoru, že ešte sa jedná viac o paródiu fotorománov ako o viacúrovňový odkaz spoločnosti. Náročky sme však do práce zaradili i jeho celovečerný debut, aby sme mohli názorne dokázať autorov vývoj, zdokonalenie vykreslenia postáv, eventuálne určitú premenu ich chápania.

2. Čo som komu urobila? (¿Qué he hecho para merecer esto?)

Predchádzajúce tri filmy (*Pepi, Luci, Bom a všetky ostatné dievčatá; Labyrint vášní* a *V temnotách*) si síce našli svoje publikum a ohlas získali aj v zahraničí, u španielskych kritikov však stále panoval názor, že tohto režiséra-samouka netreba brať vážne. Jednak ho považovali za obyčajného provokatéra a tak či onak, komédiu, jeho preferovaný žáner, už len z princípu odsudzovali, o absurdnej ani nehovoriac. „*A tak prichádza s filmom Čo som komu urobila?, ktorému dominuje až surový dramatismus. Žena v domácnosti v rodinnom a sociálnom kontexte je téma, ktorú dovtedy ešte nikto nepriniesol na plátna španielskych kín, hoci ide o fenomén v tejto krajine veľmi rozšírený.*“¹²

Ako sme už spomenuli v prípade Charito, žena domácnosti bola v španielskych zemepisných šírkach najrozšírenejším „zamestnaním“ žien. Častokrát mali len to najzákladnejšie vzdelanie, ak vôbec nejaké mali. Pochádzali z chudobných pomerov, vedené boli v bigotne prísnom katolíckom duchu, žili alebo, lepšie povedané, prežívali s typickým machom, ktorý nemal pre nich ani kúska pekného slova. Išli sa zdrat' z kože, len aby uživilí rodinu a aj tak sotva vyžili, a čo bolo snáď najhoršie – nikdy nepoznali lásku, nehu či vďaku. „*Do kinematografie sa táto ženská postava dostala predovšetkým ako dedičstvo fotorománov a televíznych a rozhlasových seriálov. Almodóvar ako jediný skrížil tieto podnety a na sociálne a rodinné problémy týchto žien (a ženy ako takej) sa pozrel cez kritickú feministickú optiku.*“¹³

V skratke ide o príbeh extrémne utrápenej otrokyne domácnosti, ktorá sa nenachádzajúc ani len štipku pochopenia utápa v svojich depresiách, čo jedného dňa vyústi až vo vraždu jej manžela. Tragikomédia o trpkom osude ženy, na ktorú si fatálne zasadla smola, je ale podstatne komplikovanejšia a najmä nie je to len absurdnou groteskou o chudere zabíjajúcou kusom mäsa v amoku, no portrétom vysokej miery samoty a zúfalstva.

¹² MATÁKOVÁ, V.; HANÁKOVÁ, P., *Pedro Almodóvar*. Bratislava: Slovenský filmový ústav, Asociácia slovenských filmových klubov, 2005, s.70

¹³ MATÁKOVÁ, V.; HANÁKOVÁ, P., *Pedro Almodóvar*. Bratislava: Slovenský filmový ústav, Asociácia slovenských filmových klubov, 2005, s.70

2.1. Gloria

Hlavnou hrdinkou je upratovačka Gloria (Carmen Maura). Je vydatá, má dve deti. Celá rodina sa tlačí v malom byte kdesi na periférii Madridu spolu s babičkou, matkou Gloriinho manžela, taxikára Antonia, ktorý žije večne ponorený v spomienkach na časy, kedy robil šoféra istej nemeckej speváčke a do omrzenia si púšťa jej jednu skladbu. Ani jeden z nich nie je študovaný, na zvedavé otázky však Gloria synov posielala za mužom, pretože on aspoň v taxíku niečo zažije. Jeho zárobok nie je ktovieaký, preto celá starostlivosť o domáci krb ostáva na pleciach Glorie, ktorá berie snáď každý jeden možný kšeft, no napriek tomu jej neustále chýbajú peniaze. A keby len peniaze. „*Gloria je asi Almodóvarova najnešťastnejšia postava. Nevidíme ju ani sa len pousmiať. Je permanentne frustrovaná, unavená, najbližší príbuzní o ňu nejavia záujem, len keď od nej niečo chcú: jedlo, peniaze, košeľu.*“¹⁴

Predstavuje akúsi, nazvime to, nespravodlivosť sveta. Pracuje osemnásť hodín denne, no keď príde domov, zaobchádza sa s ňou ako s otrokom. Muž, ktorý nikdy žiadnu výplatu domov neprinesie, od nej vyžaduje, aby ho obskakovala a ešte jej aj vynadá, keď v chladničke niečo chýba, prípadne spáli večeru. Je typickým chlapom, ktorý sotva príde z práce, už sedí pred televízorom a nehľadiac na strhanosť svojej polovičky sa ešte chce dať obsluhovať a aj tak koniec koncov všetko, čo žena urobí, bude zlé. Babička si ju akiste tiež veľmi neoblúbila, synovia majú svoje problémy, a to aj navzdory ich relatívne nízkemu veku. Štrnásťročný Toni predáva drogy, aby sa jedného dňa mohol s babičkou odsťahovať späť na vidiek a dvanásťročný Miguel spáva za peniaze s otcami svojich spolužiakov. Robia si, čo sa im len zachce, chodia si, kde chcú, bežne fajčia po byte. Doma teda útechu nad nie práve priaznivou či už životnou alebo osobnou situáciou vonkoncom nenachádza, musí sa rozhliadať inde. „*Udržiava vzťahy s dvomi susedkami. Juani je hysterická a vulgárna krajčírka, jej dcéra Vanessa má telekinetické schopnosti.*“¹⁵ Cristal je priateľská a ochotná prostitútka s neobyčajným šarmom, ktorá je snáď jediná optimisticky ladená postava (i keď, samozrejme, veľmi prazvláštnym spôsobom).

¹⁴ MATÁKOVÁ, V.; HANÁKOVÁ, P., *Pedro Almodóvar*. Bratislava: Slovenský filmový ústav, Asociácia slovenských filmových klubov, 2005, s.72

¹⁵ MATÁKOVÁ, V.; HANÁKOVÁ, P., *Pedro Almodóvar*. Bratislava: Slovenský filmový ústav, Asociácia slovenských filmových klubov, 2005, s.71

Gloria je odsúdená na doslovne žiadne potešenie v svojom živote. Inak tomu nie je ani v sexuálnej oblasti. Mimo iného upratuje aj v telocvični, kde chodia trénovať majstri bojového umenia kendo. S jedným raz skončí v sprche, no z „rýchlovky“ nebude nič mať. Čo sa týka plnenia manželských povinností, nápodobne. Bez odvrávania si odtrpí manželove dotyky a zatiaľ čo sa vyslovene pasívne zúčastňuje tohto „milovania“, pre úplne tragikomické vyznenie scény z televízie znie pieseň „Bien pagá“, čiže „Dobre zaplatená“. Vrchol nedosiahne ani náhodou, no najsmutnejšie je, že ju to už ani len neprekvapuje. Zvykla si, že nie je hodná „odmeny“ v žiadnej podobe.

Gloria je ustavične v jednom kolotoči, prakticky sa nikdy nezastaví, a preto nedokáže oddychovať. Keď príde Tonimu nevoľno, skôr ju vyvedie z miery to, že práve upratala kúpeľňu ako to, že by mu mohlo byť niečo vážne. Je silne závislá na liekoch a keď ich nemá po ruke, čuchá aspoň pracie prášky alebo hocičo, čo nájde doma.

Apropos Toni, za zmienku stoja aj jej vzťahy so synmi, ktoré prakticky neexistujú. Keď ide babičku s prvorodeným vyprevadiť na autobus, sama konštatuje, že je škoda, že sa vlastne nikdy ani len nedokázali spoznať, nieto ešte medzi sebou vybudovať nejaký plnohodnotný vzťah. Z jeho strany je to podobné, niežeby mamu nemal rád, ale niečo tam chýba. Dokonca sa aj pokúsi matke navrhnúť, aby odišla na vidiek s nimi, no je to skôr pro forma. Lásku však dokazuje pri lúčení, kedy jej odovzdáva obálku s peniazmi, aby mohla začať nový život, avšak bez drog. Paradoxné, nakoľko je sám dílerom, ale o Gloriu má naozaj starosť, a to aj napriek tomu, že je to medzi nimi také všelijaké, čo odkazuje na chorobu dnešnej doby, kedy, žiaľ, sú rodinné vzťahy často čím ďalej tým viac skôr len formálne bez hlbších citov. Tak či onak, po jeho odchode je zdrtená a plače. Ostáva sama a ešte k tomu aj zažíva silný abstinčný záchvat.

Ešte kurióznejšie je to v prípade „maloletého homosexuálneho prostitúta“ Miguela. Jedna zo závažných hádok s mužom vznikne preto, lebo Gloria nemá z čoho vyplatiť zubára pre mladšieho syna. Problém sa nakoniec vyrieši po svojom, perverzný doktor sám navrhuje jeho adopciu výmenou za zákrok. Ona nemá na výber a malého trápia len elektronické výdobytky techniky a kurzy, ktoré mu „náhradný otecko“ môže na rozdiel od biologických rodičov poskytnúť. Svojím spôsobom

možno konštatovať, že chlapca kvázi „predala“, ona je však presvedčená, že robí dobre, pretože podľa jej mienky len tak sa Miguel môže mať lepšie, a to aj za okolností, že bude žiť so zvráteným pedofilom.

Ako už bolo načrtnuté, jej manželstvo tiež nie je práve šťastné. Situácia začína gradovať, keď sa Antoniovi po rokoch ozve jeho odveká múza a on je akoby vymenený, škoda len, že sa to nevzťahuje aj na Gloriu. Tá žiarli, pretože ho snáď nikdy nevidela tak priam žiarit'. Na vlastnú manželku ani len pekne neprehovorí, ešte jej aj prikáže ožehliť mu košele, aby bol pre cudziu ženu pekný, čo je už ale pre upratovačku na pokraji duševného zdravia príliš a dôjde tak ku konfliktu. „*Ťaživá atmosféra filmu kulminuje, keď Antonio udrie manželku. Gloria schytí kus šunky, zbraň naozaj hodnú ženy v domácnosti, a ovalí ho s ním po hlave.*“¹⁶ Po utrženej facke padne posledná kvapka a Gloria ho v návale zlosti zabije, pričom je interesantný predovšetkým jeden detail. V dobe spáchania činu medzi rozhádanými druhmi stojí jašter menom *Peníze (Dinero)* odkazujúci práve na tie peniaze, ktoré boli celkom iste jednou z hlavných príčin tragédie tohto zväzku.

V každom prípade je Gloria po čine už tak citovo vyprahnutá, že sprvu nejaví nijaké emócie. Neprizná susedám, že ho zabila, a neurobí tak ani pred políciou, čiže je Antoniova smrť naostatok klasifikovaná ako nešťastná náhoda. Keďže nie je bezcitná, časom jej dochádza, čo sa vlastne stalo a počas upratovania telocvične inšpektorovi vykričí pravdu, ale on to neberie vážne a považuje to len za akýsi kolaps nervov. Gloria je toho času už úplne sama v byte a navyše totálne citovo zdecimovaná. Aj pomýšľa na samovraždu a chce skočiť z balkóna, keď v tom zazrie navrátiššieho syna Miguela. Ten prichádza domov, pretože „*tahle domácnost potřebuje chlapa*“¹⁷ a s doktorom sa aj tak rozišiel, lebo údajne je primladý na to, aby sa viazal. Pri všetkej komičnosti príliš dospelých argumentov dvanásťročného adolescenta, je mladík očividne pripravený matke pomôcť, čo ju konečne učiní šťastnou.

¹⁶ MATÁKOVÁ, V.; HANÁKOVÁ, P., *Pedro Almodóvar*. Bratislava: Slovenský filmový ústav, Asociácia slovenských filmových klubov, 2005, s.76

¹⁷ Citácia z filmu *Čo som komu urobila?*, český dabing

2.2. Cristal

„Cristal je prostitútku s veľkým srdcom, ktorá imituje svojím zjavom aj mysléním bábiku Barbie a sníva o kariére v Las Vegas.“¹⁸ Táto suseda je už od začiatku trňom v oku Antonia, nepraje si, aby sa stýkali s Gloriou. Cristal ju má pritom úprimne rada. Miestami ju považuje za hysterku, zároveň ale chápe, prečo je aká je a súciti s ňou. Robí všetko preto, aby prežila, živí sa svojím telom, naproti svojej kamarátke však stále pevne dúfa v lepšie zajtrajšky. Kупuje drogy od jej syna, dokonca by sa jej nepriečilo ho zviest', no ten nemá záujem a radšej ju vyzýva, aby na sex zväbila mladšieho brata. Ona, nakoľko nemá zábrany, ponuku za tisíc pesiet prijíma. Jej morálka je nepopierateľne osobitá, avšak to u Almodóvarových postáv nie je ničím výnimočným. Zaujímavé skôr je, že napriek všetkým svojim excesom zostáva veľmi dobrosrdečná a je kedykoľvek ochotná pomôcť a konkrétne pre svoju susedku je priam nenahraditeľnou bytosťou. „Cristal je pre Gloriu najvd'ačnejšou postavou. Aj keď ani ona nemá pred sebou bohvieakú budúcnosť, je jediná, ktorá prináša svetlo do jej inak temného života.“¹⁹ Dohadzuje jej kšefty rozličného druhu len aby pomohla priateľke v nepriaznivej finančnej situácii, poskytne jej aj alibi, i keď je otázne, či si je toho vôbec vedomá a či by vôbec bola schopná Gloriu z niečoho podozrievať, tak isto pomôže aj zakomplexovanému vyšetrovateľovi prípadu Antonio a odpovedá ho k psychológovi vydávajúc sa za jeho snúbenicu.

Záverom, nič nie je čierno-biele. Cristal má problémy s drogami, s etikou v istom slova zmysle, je promiskuitná a súloží za peniaze a taktiež nie je úplne najbystrejšia, ale stále ostáva veľmi „ľudská“, dokonca miestami až ľudskejšia ako tí, čo sa proklamujú za „sväťuškárov“ a podelí sa aj s tým málom, čo jej ešte zostalo v nádeji, že raz bude lepšie.

¹⁸ MATÁKOVÁ, V.; HANÁKOVÁ, P., *Pedro Almodóvar*. Bratislava: Slovenský filmový ústav, Asociácia slovenských filmových klubov, 2005, s.72

¹⁹ VIDAL, N., *The films of Pedro Almodóvar*. Madrid: Instituto de la Cinematografía y las Artes Audiovisuales, Ministerio de Cultura, 1988, s.253, voľný preklad

2.3. Vedľajšie postavy

2.3.1. Babička

Babička je veľmi svojrázna. Večne ufrľaná, paranaoidná, všetko ju bolí, jednodaj horekuje, že jej chýba rodná dedina. Už je to dávno, čo sa presťahovala, no v metropole nikdy nepostretla šťastie. Tak veľmi chce ísť naspäť a tak často to opakuje, až sa myšlienkou návratu nadchne aj jej starší vnuk Toni, s ktorým sú si veľmi blízki. Sú to azda jediní skutočne si blízki členovia tejto inak kompletne rozvrátenej domácnosti. Trávia spolu voľný čas, chodia do kina, chlapec za ňu

Obrázok 3 – Babička s jašterom

dokonca aj píše listy a ona je naň nefalšovane pyšná. Je síce katolíčka, večnovečne spína ruky a dňom i nocou vzyva svätého „Antoníčka“ na pomoc, no pritom je skúpa, odmieta sa rozdeliť a sama od seba nedá vlastnému synovi ani len trošku vína, poctivo ukrytú fľašku mu akurát tak predá.

I keď možno nenápadne, ale predsa si tu režisér dovolil niečo neslýchané, a to použiť obraz bežnej ženy, klasickej Španielky, samozrejme, hlboko veriacej, v akomsi pokryteckom kontexte. Dôležité je ale uvedomiť si, že iný dopad má zosmiešňovať prehnajú katolícku vieru, i keď v istých bodoch falošnú, v krajine, kde náboženstvo nie je až tak smerodajné a iné je vysmievať sa z toho v Španielsku, kde je kresťanské vierovyznanie obrovsky zastúpené. Štatisticky sa totiž k nemu hlási viac než 85 % celkového obyvateľstva. Oháňať sa svätými a temer dvadsaťštyri hodín denne sa modliť je vec jedna, správať sa podľa desatora je vec druhá. Napriek tomu, že babička má množstvo markantných chýb a kvantum nie práve pozitívnych vlastností, tvorca nám ju približuje s nadhľadom tak, až sa nám stane pračudesným spôsobom sympatická. „*Fantastická babička sa nám vryje do srdca, ale má tiež aj svoju lakomú stránku a, čo je najdôležitejšie, každá z takzvaných výstredností deja (nemorálnosť, drogy, adoptované jašterice) sú zobrazené tak, že v konečnom efekte*

vyznievajú pateticky a až mrazivo obyčajne.“²⁰ Keď s Tonim nájdú jaštera, polemizujú nad menom, až jej chlapec navrhne pomenovať ho podľa toho, čo má najradšej. I tak sa jašter nazve *Peníze*, pretože to je pre ženu z biednych kruhov niečo, čo miluje a hlavne jej to celý život chýbalo. Babička si k plazovi vytvorí väzbu, jeho smrť nesie ťažko a chvíľu nato opúšťa aj s vnukom Madrid. Ich príbeh teda pre nich končí relatívne šťastne, pretože ako jedni z mála dosiahli, čo chceli.

2.3.2 Juani a Vanessa

Juani je bez najmenších pochyb najnesympatickejšou postavou filmu. Navonok dobre vyzerajúca žena, vždy perfektne a na úrovni oblečená, avšak systematicky nepríjemná, hašterivá a negatívna k celému svojmu okoliu, obzvlášť k svojej dcére, ktorú neváha slovne napadať, strápanovať a očierňovať ani pred cudzími ľuďmi. „*Juani je Gloriina suseda, tvrdá a bezcitná žena. Jej muž ju pred rokmi opustil a odvtedy sa upla na bezhraničnú nenávisť voči svojej dcére Vanesse. Dôvod je prostý- príliš jej pripomína manžela.*“²¹

Juani je zatrpknutá a odporná, lenže nie je to len tak bezdôvodne. Tiež jej bolo ublížené a hlboko ju to zasiahlo. Nečakaný odchod blízkej osoby ju ovplyvnil natoľko, že nie je schopná sa nad to ani po uplynulej dobe „povzniesť“ a nedokáže sa s tým ani dodatočne vyrovnáť. Zlosť, sklamanie a vlastnú frustráciu si bez prestania vybíja na nevinnej dcére. „*Krutý nepretržitý súboj obe traumatizuje, matku i dcéru. Ako všetky deti s telekinetickými schopnosťami, aj Vanessa pôsobí podstatne staršie a je zvyknutá tráviť čas sama odkázaná na seba. Veľmi dobre si rozumie s Glorieu, spájajú ich nešťastné osamelé duše.*“²²

Pravdou je, že Gloria zdieľa jej náklonnosť. Keď dievča nechce ísť do školy, úprimne jej radí, aby si to rozmyslela. „*Když nebudeš chodit do školy, budeš muset uklízet jako já. Nebo budeš jako teta Cristal.*“²³ Snaží sa mierniť Juanine ataky, je jej malej ľúto. Juani svoju hlboko zakorenenu nenávisť dotiahla až tak ďaleko, že dcéru obviňuje už úplne za všetko – vrátane rozbitej vázy, čo znie, prirodzene,

²⁰ VIDAL, N., *The films of Pedro Almodóvar*. Madrid: Instituto de la Cinematografía y las Artes Audiovisuales, Ministerio de Cultura, 1988, s.317, voľný preklad

²¹ VIDAL, N., *The films of Pedro Almodóvar*. Madrid: Instituto de la Cinematografía y las Artes Audiovisuales, Ministerio de Cultura, 1988, s.115, voľný preklad

²² VIDAL, N., *The films of Pedro Almodóvar*. Madrid: Instituto de la Cinematografía y las Artes Audiovisuales, Ministerio de Cultura, 1988, s.116, voľný preklad

²³ Citácia z filmu *Čo som komu urobila*, český dabing

zveličene. To by ale nebol Almodóvar, keby to šikovne nedohnal až do absurdna a Vanessu neobdaroval telekinetickými schopnosťami. Tým pádom za všetky nehody predsa len mladá slečna zodpovedná je, hoci ju máme tendenciu ospravedlňovať a chrániť pred krkavčou matkou. Dievčatko odchádza s Gloriou a svojou nadprirodzenou silou pomôže spriaznenej duši vytapetovať kuchyňu. Nech to znie akokoľvek šialene, ale práve tento nezmyselný moment je veľmi dôležitý pre obe ženské, respektíve jednu ženskú a jednu dievčenskú dušu. Glorii snád' prvýkrát okrem Cristal niekto rád nezištne pomohol, ba ešte jej aj otvorene vyznal svoje sympatie voči nej a pokiaľ ide o Vanessu, aj jej sa napokon konečne dostalo milého slova po všetkých tých urážkach. Otázne je, ako charakterizovať medzi nimi vzniknúvši vzťah. Je to priateľstvo alebo skôr istá náhrada za vlastných synov? Osobne sa prikláňame k druhej možnosti, keďže vnímajúc spôsoby komunikácie s chlapcami a Vanessou máme za to, že dievča jej je bližšie. Možno je to aj tým, že s Vanessou tiež niekto zaobchádza ako s handrou, čo je Glorii povedomé, a tak sa v nej, nech je to akokoľvek bizarné, vidí.

2.4. Komentár

Prvýkrát som tento film videla, keď som mala circa devätnásť rokov. Pamätám si, že mi to vtedy prišlo ako vtipné líčenie osudov členov domácnosti „rodinky úžasných“, páčilo sa mi to. Keď som si ho však pozrela zhruba pred polrokom opäť, áno, priznávam, znovu som sa v niektorých scénach schuti zasmiala, no už som v tom videla niečo viac, najmä podobu, ktorú

Obrázok 4 – Gloria asistuje pri akte

som prvýkrát prehliadla. Narodila som sa na Orave, čo je región, pre ktorý je typická tiež istá úloha ženy, ktorá sa nápadne ponáša na Glorii život žienky domácej. Muž častokrát tvrdo pracuje, žena je zavretá medzi štyrmi stenami, upratuje, varí, stará sa o deti. Manžel je večer ustatý a radšej ide na pivo akoby sa jej venoval, druhý variant je, že chodí na týždňovky do zahraničia a keď je doma, logicky chce v prvom rade uspokojiť svoje základné potreby v tom krátkom čase, čo má k dispozícii. Podobná situácia je podľa mojej

mienky veľmi frekventovaná nielenže aj v ostatných častiach Slovenska, ale aj všade na svete. Stopercentne sa kdekoľvek nájdú ženy, ktoré sú nenaplnené, vyhorené s pocitom, že ich nik nepotrebuje a svoje životy smutne len tak prežívajú. Málokedy si doprajú. Stačí si spomenúť na Gloriine pochyby ohľadom vytúženej kulmy, ktorú si kúpila za peniaze, čo utížila participovaním pri Cristalinom styku ako divák. Almodóvar tu neapeluje na roztrieštený psychický stav jednej konkrétnej upratovačky. Nech je to akokoľvek humorné, poukazuje na kritickú celkovú situáciu typu žien, ktoré boli osudom odsúdené na to, aby nikdy nepocítili keď už nie šťastie, tak aspoň pocit relatívnej spokojnosti.

Ten pocit ale, žiaľ, veľmi ťažko dosiahnuť bez snahy, na ktorú človek s neľahkým osudom pričasto rezignuje, lebo má pocit neschopnosti. Ďalej sme toho názoru, že sme príliš často materialistami. Gloria vidí šťastie v majetku, preto si myslí, že keď dá syna solventnému zubárovi aj napriek tomu, že je nespochybniteľné, že ten má o jej potomka záujem najmä z dôvodu pedofílie a ona si je toho vedomá, tak mu zaistí lepšiu budúcnosť. Ona sama peniaze nikdy nemala, nikdy neokúsila lepší život z hľadiska materiálneho zabezpečenia, tak sa logicky, no obmedzene zároveň domnieva, že práve financie sú zdrojom a príčinou spokojného prežitia života, čo ona nepozná. Túto domnienku potvrdzuje aj symbolické pomenovanie jaštera, *Dinero* alebo po česky *Peníze*. Keď sa na to však pozrieme z druhej strany, zistíme, že Gloria je vlastne relatívne sama zodpovedná za svoje nešťastie. Totižto, úloha, ktorú ona bez žiadneho vzpierania sa osudu prijala, inými slovami úloha večnej obete, vie byť svojím spôsobom viac než pohodlná.

3. Ženy na pokraji nervového zrútenia (Mujeres al borde de un ataque de nervios)

Ženy na pokraji nervového zrútenia znamenajú zlom v kariére Pedra Almodóvara. „Dokonca aj tí najzarytejší odporcovia jeho dovtedajšej tvorby sa tentoraz „chytli“ na klasickú komédiu na spôsob Billyho Wildera a Georgea Cukora a neprestávali vychvaľovať Almodóvarove „Ženy“.“²⁴ Nie je to však všetko, čo tento počin nominovaný v roku 1988 na Oscara ponúka. Totiž, „kromě bláznivého humoru představují Ženy na pokraji nervového zhroucení dojemný ženský monolog o štěstí a samotě.“²⁵ Tento nádherne vizuálny film farebne ladený do päťdesiatych rokov minulého storočia so zámerne umocnenými telenovelovými emóciami sa pravidelne objavuje vo svetových rebríčkoch najlepších filmov vôbec. Tentokrát žiadne pofidérne postavy či reprezentanti najväčšej lúzy, žiadne extrémne perverzné sklony, žiadne znásilnenia. Práve naopak, hlavnou hrdinkou je tuctová žena s problémom tiež pomerne všedným – rozíšiel sa s ňou priateľ. Navyše sa tak udialo v deň, kedy zistila, že s ním čaká dieťa a ona je schopná urobiť všetko možné i nemožné, aby ho pri sebe udržala.

3.1. Pepa

Dabingová herečka Pepa je práve tesne po rozchode s Ivánom, ktorý je z rovnakej brandže. Nesie to veľmi ťažko, nie je ani schopná ísť načas do práce. Hneď ráno má vyšetrenie, ktoré najprv nie je presne špecifikované, avšak je viac než pochopiteľné, že ide o návštevu u gynekológa. Odtiaľ ide rovno do štúdia dodabovať už predtočené scény nahovorené Ivánom, čo neustojí a odpadáva. Zhodou okolností sa totiž jedná o dialóg dvoch milencov, ktorý je akoby vystrihnutý z ich čerstvo ukončeného spoločného života. Pepa je psychicky na dne, ako-tak sa udržuje pri zmysloch liekmi na spanie zohnanými po známosti. Ani utlmená sedatívami sa nedokáže čo i len na chvíľu odpútať od svojej traumy, je posadnutá telefónom a záznamníkom naivne očakávajúc hovor

²⁴ MATÁKOVÁ, V.; HANÁKOVÁ, P., *Pedro Almodóvar*. Bratislava: Slovenský filmový ústav, Asociácia slovenských filmových klubov, 2005, s.100

²⁵ SCHNEIDER, S.J., *1000 filmů, které musíte vidět, než umřete*. Praha: Nakladatelství a vydavatelství VOLVOX GLOBATOR, 2006, s.759

od jej milovaného. Je na tom natoľko zle, že v mylnej domnienke, že ju opustil s jeho bývalou milenkou Luciou, zavolá i jej a obe hysterky si navzájom poriadne

Obrázok 5 – Pepa telefonuje

vynadajú. Pepa nie je v stave kontrolovať svoje činy, omylom podpáli posteľ v byte, ktorý sa akurát chystala prezentovať potenciálnym nájomníkom, v hlave má len a len Ivána, ktorého plánuje pri sebe udržať za akúkoľvek cenu, napríklad aj v prípade omámenia ho gazpachom obohateným sedatívami.

Počas sledovania Lucie sa náhodou dozvedá o existencii Ivánovho syna Carlosa. Majstrovstvo Almodóvara ako scenáristu jednoznačne spočíva aj v efektívnom využití postáv, preto nečudo, že „náhodou“ je to práve Carlos so snúbenicou Marisou, kto prichádza na obhliadku priestorov na prenájom. Už od ich prvého stretnutia s ním jedná Pepa ako keby sa poznali odjakživa, je otvorená a žoviálna, ešte sa mu aj predstaví ako jeho „skoro macocha“. Bezprostredne sa mu spovedá ohľadom citov k jeho otcovi, je jasné, že je ním naozaj úplne pohláznená a miluje ho z celého srdca.

3.1.1. Dezilúzia a šialenstvo spôsobené neopätovanou láskou

Nie je však sama, od Carlosa sa dozvedá, že jeho matka je na tom rovnako a navyše si myslí, že Iván uteká s Pepou. Vypláva na povrch, že v hre je aj tretia žena. Nie je to až tak šokujúce, keďže obe dávno veľmi dobre vedeli o promiskuite prešedivého dabingového herca, no aj tak si nemôžu pomôcť, tento osudový muž im hlavy zamotal natoľko, že už prosto nevedia jednať racionálne, a tak radšej ticho trpia neopätovanú lásku silou-mocou presviedčajúc sa, že to tak má byť. Najviac je to vidno v momente, keď sa Pepina priateľka pokúsi o samovraždu. Ako inak, opäť je dôvodom láska, respektíve zamilovanosť či pomätenosť spôsobená mužom. Vtedy Pepa konštatuje: „*Mladí nedokážu s ničím bojovať. Myslia si, že život*

je len potešenie. Nie je to tak.“²⁶ Keď sa sklúčená Candela snaží brániť slovami, že ona jednoducho nezvládla situáciu a je tak sklamaná životom, že skrátka nevie ako ďalej, Pepa už len sucho dodáva, že ona detto a pritom neskáče z okna. „Treba trpieť a veľa,“²⁷ týmto končí debatu a zároveň dáva jasne najavo až ako veľmi je rezignovaná. V tomto rozhovore môže pôsobiť chladnokrvne, no opak je pravdou. V snahe pomôcť Candele zohnať právneho zástupcu nastupuje do pestrofarebného mambo taxíka a plače ako o dušu. Má problém sama so sebou, Ivánov kufor striedavo vynáša von a späť do bytu, rozbíja veci či ich vyhadzuje von oknom. Tak je tomu aj v momente, kedy ju kontaktuje Lucía, odrazu sa s ňou odmieta stretnúť, hoci ju predtým sama bombardovala telefonátmi. Zatiaľ čo atmosféra v byte hustne, ktosi zvoní pri dverách. Prichádza Lucía v sprievode privolanej polície zisťovať detaily ohľadom anonymného telefonátu. Pepa vykladá svoj príbeh, ostatní medzičasom vypijú gazpacho a zaspávajú. Dochádza k otvorenej konfrontácii medzi dvoma sokyňami, Pepou a Luciou, ktorá drží v rukách zbraň a chystá sa Ivána zavraždiť v odletovej hale, čomu dabingová herečka v poslednej chvíli zabráni. Až tam si uvedomuje, že chlap dovtedy považovaný za muža jej života, za to vôbec nestojí, nenechá sa ním znova opantať, dvíha sa a ide domov, kde čerstvo prebudenej Marise oznamuje, že je tehotná.

3.2. Lucía

Lucía je Pepinou rivalkou, úhlavnou nepriateľkou číslo jedna. Podobne má za sebou nevydarený vzťah s Ivánom, avšak dôsledky rozchodu u nej boli zaručene drastickejšie. „Po tom, ako sa narodil Carlos a Iván ju opustil, Lucía strávila svoju mladosť na psychiatrickej klinike. Jedného dňa počas sledovania televízie znenazdajky zachytila Ivánov dabujúci hlas prednášajúci tie isté vyznania lásky ako pred dvadsiatimi rokmi z jeho úst počúvala ona. Okamžite sa jej vrátila pamäť a „psychické zdravie“ a akonáhle opustila liečebňu, zaumienila si stoj čo stoj donútiť Ivána zaplatiť za tie dve dekády prázdnoty a ticha.“²⁸ Je posadnutá pomstou, aj naďalej ho skryte zbožňuje, no zároveň nenávidí. Žiarli, Pepu nemôže vystáť už len z toho dôvodu, že s ním má taktiež pomer, považuje ju za sokyňu.

²⁶ Citácia z filmu *Ženy na pokraji nervového zrútenia*, slovenské titulky

²⁷ Citácia z filmu *Ženy na pokraji nervového zrútenia*, slovenské titulky

²⁸ VIDAL, N., *The films of Pedro Almodóvar*. Madrid: Instituto de la Cinematografía y las Artes Audiovisuales, Ministerio de Cultura, 1988, s.116, voľný preklad

Oproti predchádzajúcim filmom je tu aj ďalšia do očí bijúca stránka vizuálna, a síce kostýmy, ktorým bezkonkurenčne Lucía ako postava kraľuje. „*Keď Pepa alebo Lucía vychádzajú z domu, nikdy sa nezabudnú pridať a prezliecť do nového kostýmu. No kým pre Pepu je dokonalý kostým podmienkou vyriešenia jej problémov a zdrojom jej sily a optimizmu, Lucíne kostýmy sú znakom jej pretrvávajúceho šílenstva.*“²⁹ Extravagantné oblečenie v spojení s neprehliadnuteľným make-upom len a len akcentujú jej duševnú narušenosť.

Obrázok 6 – Lucía kostým

Všetky postavy majú na sebe módne kúsky výrazných farieb a vzorov, no Lucía je úplne dotiahnutá do dokonalosti hlavne nekonvenčnými očnými tieňmi, ktoré z nej urobia vo „westernovom dueli s gazpachom“ proti Pepe vyložene karikatúrny nadobro šílený zjav. Bláznivá Lucía nepochybne je, vychádzajúc z titulu filmu si až človek sledujúc jej konanie hovorí, že ona na rozdiel od ostatných žien je už dávno za pokrajom nervového zrútenia, veď žije iba pre pomstu. Aby dosiahla, čo si zaumienila, neváha sa nanominovať Pepe do bytu akoby nič, ba ani ohrozovať nič netušiaceho mladíka zbraňou a donútiť ho odviezť ju na letisko. Pre zvyšné postavy je akýmsi varovaním, kam to až môže dospieť.

3.2.1. Úloha a význam ľudského hlasu vo filme

Je nevyhnutné spomenúť, že hlas ako taký hrá vo filme obrovsky významnú úlohu. Hlavné postavy sa živia ako dabingoví herci, ľudská reč je prítomná i skrze kľúčový nástroj- telefón. Ivánova filmová replika naoko prebudí Lucíu zo šílenstva, i keď v realite jej pomätenosť len a len prehĺbi. Pepa skolabuje akonáhle začuje jeho hlas v štúdiu. Okrem toho, aj samotná hlavná inšpirácia filmu vychádza z rovnakého základu, pretože „*film je voľne inšpirovaný divadelní hrou Jeana Cocteaua Lidský hlas z roku 1930.*“³⁰

²⁹ MATÁKOVÁ, V.; HANÁKOVÁ, P., *Pedro Almodóvar*. Bratislava: Slovenský filmový ústav, Asociácia slovenských filmových klubov, 2005, s.109

³⁰ SCHNEIDER, S.J., *1000 filmů, které musíte vidět, než umřete*. Praha: Nakladatelství a vydavatelství VOLVOX GLOBATOR, 2006, s.759

3.3. Candela

Pepino naivne večné očakávanie Ivánovho telefonátu narušia telefonáty Candely, jej mladšej kamarátky. Je tak vytrvalá, až to Pepa neunesie a doslovne vyhodí aparát von oknom. Ten vari ešte ani len od posledného zvonenia nestihne dopadnúť na zem a už Candela klope na dvere a dobýjajúc sa do bytu priateľke zvestuje, že je zúfalá a v márnej snahe ju kontaktovať bola až nútená stráviť noc pred jej domom. Už len súdiac podľa strhaného zovňajšku a vystrašenej tváre je jasné, že sa do niečoho zaplietla a taktiež nemá do kolapsu ďaleko. Prichádza k Pepe dúfajúc v to, že jej bude byť avou vrbou, vypočuje ju, uteší, upokojí, eventuálne poskytne úkryt, tá však má tou dobou myseľ úplne inde, dokonca byt opustí a nechá známu samu napospas osudu.

Candela je mladučké dievča prezentujúce klasickú a pomerne často sa vyskytujúcu almodóvarovskú figúru – naivku. Potrebuje sa urgentne vyspovedať, no nikto ju neregistruje. Pepa sprvu bez pardonu odchádza, neskôr prichádza pár na obhliadku bytu a nasledovne sa majiteľka príbytku síce vracia, ale po zistení, že Carlos je synom jej milovaného Ivána, ju zaujíma jedine on, Candelu nikto nevníma. Tá túži tak veľmi po pozornosti, že sa až uchýli k zúfalému riešeniu a pokúsi sa vyskočiť z okna. Marisa, Carlosova polovička, tento vyslovene rezignovaný pokus našťastie zaznamená, a tak ju v poslednej chvíli zachytia. Naostatok sa tak dostáva labilnej dievčine šanca vyrozprávať sa. Je nešťastná, pretože sa zaplietla s neznámym mužom, ten sa jej nasťahoval do bytu aj s cudzími chlapmi a postupom času sa z nich vykl'ula šíitska teroristická jednotka plánujúca únos lietadla smerujúceho do Štokholmu. Teraz sa v nej miešajú viaceré pocity. Jednak sa cíti byť podvedená, má nezvratne nabúrané ideály o láske, druhak sa opodstatnene obáva, že by mohla byť obvinená ako ich komplic. Je teda otázne, kto zo zúčastnených žien má väčšie právo na to, aby bola vyvedená z miery, isté však je, že Candela má za sebou značne intenzívny zážitok a nie je tak „odolná“ ako Pepa. Utápa sa v slzách a zatiaľ čo gazpachom omámená Marisa spí na lehátku na terase, zveruje sa Carlosovi, ktorý hrozbu útoku oznámi polícií a vzápätí zronenú ženu pobožká.

Medzi dvoma vyššie zmienenými hrdinami okamžite vzniká silné puto. Candela je zrejme dobré, milé a jemné dievča, stále trošku pubertácky sladko

roztopašné, avšak naivné a až má až nerealistické predstavy ohľadom lásky. Nepotlačiteľne po nej túži. Na to reaguje inak zakríknutý Carlos, za normálnych okolností evidentne pod Marisinou papučou. Od prvého bozku sú prakticky nerozlučiteľní, mladík je Candele oporou, keď príde polícia, ešte aj zaspávajú bok po boku v objatí po požití gazpacha zmiešaného so sedatívami.

3.4. Vedľajšie postavy

Paulina Morales, právnička a Ivánova aktuálna milenka v jednom, a Marisa, momentálna, i keď s najväčšou pravdepodobnosťou po stretnutí Carlosa s Candelou už i čoskoro bývalá priateľka; sú v podstate druhoradými postavami. Za zmienku však istotne stoja, keďže aj ony pekne zamiešajú karty v príbehu.

3.4.1. Paulina Morales

Paulina Morales je drsná, bezcitná a tvrdo feministická advokátka, je priama a nepríjemná v osobnom jednaní. Pepa ju vyhľadá, aby obhajovala Candelu, no dostávajú sa do konfliktu, keď Paulina dáva jasne najavo, že nemá vôbec v úmysle sa prípadom zapodievať. Úplne mimochodom sa dozvedá o tom, že práve ona je terajšou milenkou Ivána, majú spolu v pláne odísť do Švédska, najprv ale musia získať späť od Pepy jeho šatstvo. Dozvedá sa to, ako inak, symbolicky cez telefón, keď ho omylom v čakárni u Pauliny zdvihne. Keď neskôr chladná právnička vidí, že jej amant koná zbabelo a má pred bývalou strach si čo i len od nej vypýtať kufor, nemilosrdne mu vynadá. Na letisku sa jej hystéria ešte vygraduje, po neúspešnom atentáte ohrdnutou Luciou na Ivána nešetří slovami, častuje ho slabochom a opovrhuje ním. Apropos Lucía, tak ako v prípade Carlosa, tak aj tu prepojenosť Pauliny so niektorými zvyšnými postavami siaha hlbšie do minulosti. Presnejšie, Lucía ju po prepustení z blázince vyhľadala, aby Ivána zažalovala za spôsobené ujmy. Nevysúdila ani korunu, no približne odtiaľ sa datuje Paulinina romanca s inkriminovaným záletným mužom.

3.4.2. Marisa

Marisa je už od vstupu na scénu vrcholne nesympatická. Je dominantná a Carlos je pri nej vyslovene ušliapnutý. S každým jedná ako s podriadeným, chýba jej čo i len najmenšia známka miloty, dobrosrdečnosti či nehy. Nie je spokojná s bytom na prenájom a už vonkoncom sa jej nepozdáva bezprostrednosť,

akou prebieha komunikácia medzi Pepou a jej snúbencom. Ani raz sa neusmeje a tvári sa otrávene, akoby ju obťažovala už len púha existencia ostatných. Od nudy sa napije gazpacha a nato zaspí. Prebúda sa až na konci príbehu, kedy za ňou prichádza Pepa na kus reči a ona sa dozvedá, že medzičasom si Carlos začal s Candelou. Napriek tomu, že si až doposiaľ ženy toho príliš nepovedali, teraz sa zverujú jedna druhej.

Asi len veľmi ťažko by sme mohli sympatizovať s týmito dvoma ženami, obe sú svojím vystupovaním determinované byť skôr tými, ktoré divák nevníma práve dvakrát pozitívne. Aj ony ale plne zodpovedajú spoločným rysom všetkých ženských postáv filmu, aj ony sú, prípadne onedlho budú, opustenými ženami s vypätými nervami. „*Marisa je tesne pred rozchodom s Carlosom a Paulina, nová Ivánova milienka, síce nie je opustená, ale niet pochyb, že bude, tak ako všetky Ivánove partnerky.*“³¹ Obe svojím spôsobom žiarlia na Pepu, Paulina je rozhorčená, keď na záver vidí Ivánovu starostlivosť o omdletú Pepu, Marisa je zase podráždená, keď spozoruje, že si rozumie s jej milým.

3.5. Komentár

Za fascinujúce pokladáme, že „*film sa síce navonok tvári ako komédia, ktorá sa chce prostredníctvom komicna divákovi priblížiť, ale v skutočnosti si práve vďaka týmto detailom divák od neho zachováva nebývalý odstup.*“³² Ženy na pokraji nervového zrútenia ponúkajú celú plejádu groteskných scén. Nič netušiaci Pepa v záchvate zlosti a sebaľútosti atakuje ženu, čo jej prebrala milenca, predmetmi vyhadzovanými z okna. Lucín už tak dostatočne vtipný imidž dokresľuje pestrofarebná darčeková taška namiesto kabelky, po terase sa uprostred Madridu pokojne promenádujú sliepky, a tak ďalej. Famózne naoko absolútne bežné dialógy v spojení so situačnou komikou si získali srdcia divákov po celom svete. Príbeh však nie je len o absurdných patáliách osirených žien, je o nekonečnej túžbe po láske, o oddanosti, vášni a obetavosti, ktoré v konečnom dôsledku končia ako naivita, sklamanie, bezradnosť a zúfalstvo. Áno, z jedného uhla pohľadu je tento počín možné považovať za bláznivú frašku, no podľa mojej mienky je to i dokonalou

³¹ MATÁKOVÁ, V.; HANÁKOVÁ, P., Pedro Almodóvar. Bratislava: Slovenský filmový ústav, Asociácia slovenských filmových klubov, 2005, s.101

³² MATÁKOVÁ, V.; HANÁKOVÁ, P., Pedro Almodóvar. Bratislava: Slovenský filmový ústav, Asociácia slovenských filmových klubov, 2005, s.108

psychologickou kresbou žien, toho, čo všetko sú schopné urobiť, keď sa vážne zamilujú. Almodóvar dokázal neuveriteľne hodnoverne zachytiť vrtkavosť a citlivosť ženskej duše, čo, uznávam, môže občas vyvolať až pocit, že ide o feministicky ladené dielo, nakoľko mužský egoizmus hraničiaci až s detinskou zbabelosťou je tam zobrazený v nezanedbateľnej miere.

4. Kvet môjho tajomstva (La flor de mi secreto)

„Pre svoj jedenásty film si Almodóvar vybral nový typ ženy: reakcie a správanie hlavnej hrdinky už nie sú podmienené traumou z detstva, alebo bláznivým správaním mladistvej duše, ktorá sa skrýva pod povrchom. Leo je zrelou ženou v každom slova zmysle. Ako taká si aj definuje všetky problémy a prežíva svoje vzťahy.“³³ Po predchádzajúcich výrazne komediálne ladených filmoch prichádza film, ktorý si sice zachováva typické almodóvarovské kúzlo, šarm a nechýbajú ani absurdné situácie, no citeľná zmena je v poňatí hlavnej hrdinky, ktorá je vyspelejšou nadstavbou predchádzajúcich postáv. Ani ona ale nie je práve psychicky vyrovnaná, má depresie prameniace z nalomených medziľudských vzťahov.

4.1. Leo

„Hlavná hrdinka filmu Leocadia Macíasová sa stala pod pseudonymom Amanda Gris veľmi úspešnou spisovateľkou brakových románov pre ženy. Jej skutočný život však ani zďaleka nie je romanticky ružový.“³⁴ Práve naopak, jej bytie je temné a pochmúrne, naplnené všadeprítomnou samotou. Na stolíku má položenú fotografiu muža v uniforme. Ide o jej manžela Paca, dôstojníka mierových zborov, ktorý už dlhšiu dobu žije v Bruseli. Manželstvo sa nachádza v nenapraviteľnej kríze, dalo by sa povedať, že už dávno je mŕtve, no to si Leo odmieta pripustiť. Miluje Paca celou svojou dušou tak veľmi, že cielene prehliada ťažkopádnosť a suchosť hraničiacu až s bezcitnosťou ich telefonátov z jeho strany. Najviac to je markantné v scéne, keď Leo získa prácu v kultúrnej rubrike El País a chce sa

Obrázok 7 – Leo víta Paca

uprostred noci proste mužovi

³³ MATÁKOVÁ, V.; HANÁKOVÁ, P., *Pedro Almodóvar*. Bratislava: Slovenský filmový ústav, Asociácia slovenských filmových klubov, 2005, s.149

³⁴ MATÁKOVÁ, V.; HANÁKOVÁ, P., *Pedro Almodóvar*. Bratislava: Slovenský filmový ústav, Asociácia slovenských filmových klubov, 2005, s.146

pochváliť, ten však namiesto gratulácie na ňu rovno vyrukuje s obvinením z alkoholizmu a podozrením ohľadom jej veselosti. Ona tíško trpí, nemá vôbec nijakú spätnú väzbu od jej milovanej zákonytej polovičky. Na druhý deň to vyskúša znova, ale tentokrát to zdvihne niekto iný a hovorí s ňou úradníckym rezervovaným tónom. Najsmutnejšie na tom ale je, že tón neznámeho úradníka a vlastného muža sa až tak nelíši, akoby voči nej Paco neprechovával nijaké city.

To, čo divák od úvodnej scény právom tuší, sa reálne potvrdí, keď Paco avizuje, že príde na dvadsaťštyri hodín trvajúcu návštevu domov. Leo je šťastím celá bez seba, plače od dojatia, ihneď po telefonáte je diametrálne odlišná. Predtým to bola strhaná deprimovaná ľudská troska, teraz sa zrazu premenila na atraktívnu ženu prekypujúcu optimizmom, čo sa nemôže dočkať svojho drahého. Bohužiaľ, realita je bezohľadná voči jej citom. Sotva Paco otvorí dvere, nadšene sa mu vrhá do náručia. On sa síce vehementne snaží, no rozdiel medzi ich vzájomnými citmi je viac než jasne postrehnutelný. Leo sa teší, chce s ním stráviť celý deň, užiť si to a usmieva sa naň, kým Paco sa do akého-takého úsmevu musí nútiť. Kvázi priaznivý priebeh dlhoočakávaného stretnutia sa naruší ihneď po pár minútach kvôli banalite- studenej paele. Leo sa pokúsi aj o intímne zblíženie, čo však zdržanlivý Paco razantne odmieta a tu jej oznamuje, že sa jej môže pre neodkladné povinnosti v Splite venovať len dve hodiny. To je na vskutku tolerantnú Leo už príliš. Na jeho výhovorku, že si ako vojak len plní svoje povinnosti, reaguje slovami: „*Jsem tvoje žena, mám ti vysvětlit tvé manželské povinnosti?*“³⁵ On jednoznačne preferuje prácu a ju považuje za egoistu, keď upozorňuje na ich rozvrátený vzťah. Paradoxne sa prihlásil do mierových zborov, aby sa vyhol konfliktom na domácej pôde, sústavne pred ňou uteká, no nemá odvahu si to priznať. Tentokrát volí útek doslovne, berie si kufor a opúšťa byt. Leo je zdrtená, už predtým mala nábeh na alkoholizmus a samovražedné sklony, teraz to však prepukne naplno a takmer sa predávkuje. Od istej smrti ju zachráni jej anjel strážny s príhodným menom Ángel.

Hlavnou témou je predovšetkým samota, alebo lepšie povedané, neznesiteľná ťažoba samoty. Úplne triviálnym príkladom je Lein problém s topánkami. Má k ním citový vzťah, pred pár rokmi jej ich daroval Paco. Nikdy jej nešli celkom ľahko vyzuť, no boli časy, kedy jej s tým aspoň mal kto

³⁵ Citácia z filmu Kvet môjho tajomstva, český dabing

pomôcť, zatiaľ čo teraz je odkázaná sama na seba. Je nútená na ulici prosiť narkomana o pomoc. Je to chudera strániaca sa ľudstva, čo utápa svoj žiaľ v alkohole. Doposiaľ sa živila písaním lacných ženských románov pod cudzím menom, ale už má dosť aj tohto dvojtvárneho života a chcela by vydať seriózny román. Problém je ale v tom, že je viazaná zmluvou. Nakladateľka ju vydiera a hrozí jej žalobou, tak sa Leo zatiaľ realizuje aspoň v El País, kde píše na svoje nenávidené alter ego negatívne recenzie. Práve tam stretáva už spomínaného Ángela, priateľského šéfredaktora a fanúšika ženského sveta a literatúry, ktorý má o ňu záujem nielen čo sa týka profesijnej stránky. Po tom, ako ju nájde uplakanú v dave, sa jej ujme. Ona mu v opitosti vyradí svoje tajomstvo ohľadom Amandy Gris. Zamilovaný Ángel robí pre ňu prvé-posledné, aj jej matku presťahuje na dedinu. Vrcholne deprimovaná Leo pri vystupovaní omdlie, padá posledná kvapka, preto ostáva istý čas na vidieku, kde odpočíva pri tkaní a spievaní s tamojšími babičkami, čo jej evidentne pomáha. Revitalizujúcu idylku narúša až zistenie, že ktosi odovzdal rukopis ďalšieho braku a nebol to nikto iný, než dobrák Ángel. Ich vzájomná tragédia tkvie v tom, že ani jeden nezíska to, po čom túži, jeho láska nie je opätovaná, Leo stále myslí na Paca. Je Ángelovi vďačná a zaviazaná, ale nie je to láska v pravom slova zmysle. Z tohto dôvodu ostáva aj naďalej duchom osamelá, no situácia z nej vyprofilovala oproti tomu, čím bola, silnú ženu s hrošou kožou. Chce zabudnúť na muža aj na alkohol, no ani jedno tak úplne opomenúť nedokáže. Po návšteve predstavenia súboru, kde hrá jej slúžka so synom, prichádza mladík na návštevu a hneď si spolu dajú pohárik. Nedokáže sa svojho neduhu zbaviť, tak isto ako sa nedokáže ani zbaviť permanentného pocitu osamelosti. Mohla by sa pokúsiť začať nový život, ona je však natolko rezignovaná, že už v podstate len prežíva. Neteší sa z toho, že našla človeka jej totálne oddaného, ona naďalej trpí a cíti sa odkázaná sama na seba. Záverečná scéna je dôkazom jej určitej citovej vyprahnutosti, sucho si pripíja s Ángelom, no nakoľko je vôbec prítomná v ich vzťahu, to je ťažko povedať. Opäť tak ide o masochizmus v istom slova zmysle, absolútne podvolenie sa vplyvom osudu, ba až dokonca nečinnosť ospravedlňovaná sama pred sebou tým, že je prosto odsúdená trápiť sa.

4.2. Betty

„V podstate možno konštatovať, že všetky postavy Leo iba ubližujú, alebo jej aspoň nevedia pomôcť a poskytnúť útechu. Nikdy to nerobia naschvál, sú „iba“

*nerozhodné, neobratné alebo zbabelé, slovom, ľudsky nedokonalé. Je to vlastne paradoxné konštatovanie, lebo v tomto filme vystupujú samé pozitívne postavy.*³⁶

Ani Betty, ktorá sa z istého uhla pohľadu dlhé roky správala voči Leo vrcholne pokrytecky, keď tajila pomer s jej mužom, nie je vnútorne zlou osobou. To ona jej dala tip na chlapíka z El País, aby jej pomohla v kariére trochu zmeniť štýl, ktorý ju už unavoval. Má Leo nefalšovane rada, radšej než Paca. Vie, že ju ranila na najcitlivejšom mieste touto aférou, no ihneď ako zistí, že sa pokúsila zabiť, okamžite s ním preruší akékoľvek kontakty. Už roky mali spolu pletky, ale ani jeden jej to nechcel povedať, pretože dobre vedeli, že je labilná a neuniesla by to, konali teda v súlade s tým, čo pokladali za najlepšie pre Leo. Tušiac, že sa spisovateľka pokúsila niečo si urobiť po hádke s Pacom, mu Betty vyčíta, že ju nechal v byte samu rozrušenú napospas osudu a ide za ňou, kde už nachádza len zvrátky, a to ju zničí. Ako bývalá psychologička sa usiluje čo najcitlivejšie a súčasne čo najvecnejšie oklamanej kamarátke vysvetliť ako vôbec k nevere došlo. Opäť pôvodne išlo o dobrý zámer, Paco sa už dlhšie necítil vo zväzku šťastný a potreboval profesionála. Ani on Leo nechcel ublížiť, skôr sa práve trápil tým, že ju nedokáže urobiť šťastnou, no nemôže ju ani opustiť, lebo žije len preňho. Na začiatku odborná pomoc postupne prerástla do spriaznenej duše, odkiaľ už viedol len krôčik k tomu, aby medzi nimi preskočila iskra. Podstatné ale je, že ako tvrdí citácia, nikto ju cielene nechcel raniť, prosto to len zhodou okolností takto dopadlo a oni chrániac krehkú dušu pokračovali v klamstve len kvôli nej.

4.3. Vedľajšie postavy

4.3.1. Rosa a matka

Členky rodiny hlavnej postavy sú síce ozaj len okrajovými postavami, ale opäť nie sú vzhľadom na Leo bezvýznamné. Sestra sa stará o chorú matku, má problémy s mužom, je nezamestnaný a pije, a aj preto sa jej Leo snaží pomôcť ako sa len dá a nosí jej oblečenie. Matka je paranoidná a začína blúzniť, ešte sa však zvláda oháňať tým, že je to údajne genetické a všetky ženy z ich vetvy sa postupne pomiatli. Úspešne si vsugerovala, že svojim bytím všetkých navôkol obťažuje, chce zomrieť, nemá nijaký zmysel života. Vyzerá ako žobráčka, rovnako ako *Babička z Co jsem komu udělala*, aj ona nenávidí Madrid, pre všetko sa sťažuje

³⁶ MATÁKOVÁ, V.; HANÁKOVÁ, P., *Pedro Almodóvar*. Bratislava: Slovenský filmový ústav, Asociácia slovenských filmových klubov, 2005, s.152

a chce ísť späť na vidiek, odkiaľ pochádza. Po dcérimom kolapse sa jej sen splní. Jednako ako Betty, ani matka nechce Leo terorizovať, ale choroba spôsobila to, že už si ani neuvedomuje, že nekonečným sťažovaním už aj bez toho veľmi neodolnej Leo neprospeje, skôr opačne. Vyvrcholí to práve tesne po Pacovom dramatickom odchode, odvrhnutá žena má toho sama o sebe dost, keď vtom jej zavolá matka sa vyžalovať. Predstavuje istý egoizmus utrápených ľudí, ktorý skrz svoje problémy, a to či už tie reálne alebo tie vykonštruované, nevníma svet okolo seba. Ignoruje možné starosti svojich blízkych, pretože sa sama podvedome pasuje do úlohy najväčšieho martýra, ktorému už nie je pomoci. V skutočnosti to ale vôbec nemusí byť až tak zlé a často sa v konečnom dôsledku jedná len o zúfalú túžbu po pozornosti, o chorobnú snahu strhnúť na seba pozornosť. Opäť je pravdepodobné, že máme dočinenia s osobou, v ktorej živote sa síce možno vyskytli nie práve priaznivé okolnosti, avšak podľa jej rečí matka vyznieva ako niekto, kto si skôr vsugeroval životné nešťastie a depresie, ba až akési prekliatie, ktoré ešte navyše ospravedlňuje rodinnou psychiatrickou diagnózou.

4.3.2 Blanca

Táto prostá pomocnica v domácnosti má k svojej panej naozaj blízko a súcitiť s ňou až natoľko, že si pohnevá vlastného syna, keď dá Leo prednosť pred skúškou. Je jej panej tak ľúto, že nedokáže ani len sama od seba dať výpoveď, ako sa pôvodne dohodla so synom a profesionálne sa venovať tanečnej kariére. Nemá to srdce ju nechať bez pomoci, keď vie ako veľmi je na tom duševne zle. Je to oddaná dobrotivá osoba, ktorá by nikdy nikomu neublížila, preto nie je vôbec nadšená, keď sa dozvedá, že jej syn Antonio Leo permanentne okrádal, aby mal z čoho platiť výdavky spojené s realizáciou ich vystúpenia. Blanca sama o sebe prezentuje typickú dobráčku, niekoho, kto má hádam všetky vlastnosti správneho dobrého kresťana.

4.4. Komentár

Pravdepodobne ste si všimli, že v porovnaní s predchádzajúcimi analýzami postav vybraných filmov sú rozbery vedľajších postav tak trochu strohé. Niet sa ale čomu čudovať. *„Prvýkrát v Almodóvarovej tvorbe sa všetko vo filme úplne podriaďuje jedinej hlavnej postave a osudy vedľajších postáv pred kamerou načrtne*

len vtedy, ak majú priamy súvis s protagonistkou.“³⁷ Skutočne je to tak, Leo je primárnym hýbateľom deja, ovplyvňuje všetky postavy a tie naopak ovplyvňujú ju, z čoho vyplývajú hlavné motívy filmu.

Prvým je milosrdná lož. Ako sme už uviedli, nikto jej nechce cielene ublížiť. S tým súvisí kvázi pokrytecké priateľstvo medzi ňou a Betty. Hoci ju klamala s jej mužom, city voči nej nikdy neochabli, len vznikol takzvaný manželský trojuholník, ktorý by milenci ihneď rozbili, keby si neuvedomovali, že tak krehkú spisovateľku psychicky zničia. Ich motivácia je teda zjavná, i keď z morálneho hľadiska bude vždy adekvátnosť klamstva z milosti sporná. Ďalšími motívmi sú pre zrekapitulovanie samota, rezignovanosť, nešťastie, sebaútosť, ale aj obetavosť, ochota či dobrota inkarnované v postavách Blanky a Ángela.

Navyše, Almodóvar očividne recykluje už použité typy postáv, dotvára ich, experimentuje s nimi. Matka je v mnohých ohľadoch prakticky totožná s babičkou z *Čo som komu urobila?*, Leo je podobná celej plejáde životom sklamaných predošlých hrdiniek. Okrem iného, ani jej profesia, čiže písanie obsahovo chudobných ženských románov z červenej knižnice nie je novinkou. Živiť sa ňou už totiž živila jedna z nezvyčajných sestier v kláštore redemptoristiek vo filme *V temnotách*. Motívy sa tiež opakujú, no nemyslíme si, že by v prípade tohto autorského režiséra šlo o akési vykrádanie samého seba, skôr o snahu zdokonaľiť sa.

Naostatok, príbeh Leo sa dá perfektne vystihnúť dvoma vetami, ktoré okrem reflektovania stanoviska divákov aj celkom primerane charakterizujú tento film. „*Tí, čo boli u Almodóvara zvyknutí na exhibíciu extrémnych činov a marginálnych postáv, pravdepodobne nenašli v tomto filme to, čo hľadali. Kvet môjho tajomstva je zrelý film, vyznačuje sa striedanosťou prejavu, hoci búrka citov, ktorá sa na plátne odohráva, má rozmery gréckej tragédie.*“³⁸

³⁷ MATÁKOVÁ, V.; HANÁKOVÁ, P., *Pedro Almodóvar*. Bratislava: Slovenský filmový ústav, Asociácia slovenských filmových klubov, 2005, s.146

³⁸ MATÁKOVÁ, V.; HANÁKOVÁ, P., *Pedro Almodóvar*. Bratislava: Slovenský filmový ústav, Asociácia slovenských filmových klubov, 2005, s.156

5. Všetko o mojej matke (Todo sobre mi madre)

Táto melodramatická analýza ženskosti v tom najširšom zmysle slova s prvkami road-movie získala nezanedbateľné množstvo ocenení po celom svete, vrátane tých najpopulárnejších. *Všetko o mojej matke* sa dlhodobo vyskytuje v popredných miestach svetových rebríčkoch najlepších filmov, a to i napriek tomu, že sa ani zďaleka neštití už svojsky osvedčených pikantérií. Vo filme sa objavujú až na vyslovene komparzové úlohy a syna hlavnej postavy len ženy, respektíve muži cítiaci sa byť ženami, muži už na ženy preoperované. „*V Manuelině příběhu, který je nakonec i příběhem La Agrady, Rosy, Loly a také Humy, se odrážejí nejrůznější formy a strategie ženskosti.*“³⁹ Ženskosť je už klasicky znázornená po svojom, po almodóvarovsky. „*Promyšleně vystavěná a mnohvrstevnými významy zatíšená zápletka omlouvá svedení dohromady podobné skupinky prostorekých žen (ať už s vlastními nebo s umělými ňadry), které mluví sprostě, chlastají, pláčejí a vzájemně si dodávají sílu.*“⁴⁰ Podobne ako tomu už raz bolo vo filme *Kvet mójho tajomstva*, aj tu sa všetky ženy točia okolo jednej ústrednej postavy, ktorá je prítomná v každom jednom obraze.

5.1. Manuela

Manuela, bývalá ochotníčka v divadle a ošetrovatelka, pracuje na oddelení zaoberajúcom sa darcovstvom orgánov. Žije sama skromne so synom, ktorý svojou cieľavedomosťou aspiruje na úspešného scenáristu či spisovateľa a majú spolu blízky vzťah. Idylickú rutinu však naruší nešťastná nehoda v deň jeho narodenín, kedy ho čakajúc pred divadlom na jeho múzu Humu Rojo zrazí auto. Manuele sa v zlomku sekundy zmení celý život. Iróniou osudu je, že sa sama ocitá v úlohe, ktorú kedysi sama hrala v propagačnom videu. Lekári od nej žiadajú povolenie k darovaniu orgánov jej mŕtveho syna. Privolí a zachráni tým život úplne cudziemu mužovi v La Coruñi, transplantujú mu srdce. Neodolá však, pricestuje do daného mesta a skrytá za stĺpom muža po operácii sleduje, čo ju totálne položí. Kamarátkam sa vyspovedá, že šla za srdcom svojho syna. Po tomto incidente pochopí, že musí

³⁹ TÖTEBERG, M., *Lexikon světového filmu*. Praha: Orpheus, 2005, s.553

⁴⁰ SCHNEIDER, S.J., *1000 filmů, které musíte vidět, než umřete*. Praha: Nakladatelství a vydavatelství VOLVOX GLOBATOR, 2006, s.896

odísť z Madridu, dať výpoveď a ísť späť do mesta, ktoré skrýva jej dávnu minulosť razantne prerušenú pred sedemnástimi rokmi, konkrétne do Barcelony.

Už raz podobnú cestu absolvovala, no opačným smerom a nebola sama, pod srdcom si niesla dieťa. Vtedy utekala od jeho otca, ktorého ide teraz hľadať. Vystupujúc kdesi na madridskej periférii stretáva svoju dávnu priateľku Agrado a tam sa dozvedáme, že dotyčného otca oslovujú ženským menom, hovoria o ňom v ženskom rode, a síce ako o Lole, žene v tele muža. Na rozdiel od drvivej väčšiny hlavných predstaviteľiek predchádzajúcich filmov, Manuela je so svojim stroskotaným vzťahom viac-menej vysporiadaná, vyhľadať Lolu si zaumieni až po tom, čo si prečíta Estebánov denník. Nájde tam pasáž adresovanú otcovi, ktorého chlapec nikdy nemal možnosť poznať. Jej počínanie tak nevychádza z náhleho vzplanutia citov voči tej-ktorej osobe, skôr je to nostalgická cesta do minulosti, ktorá jej má pomôcť začať odznova a trochu pozabudnúť krutú skutočnosť, že ostala sama.

Vzťah k Lole však nepochybne existuje, i keď dnes už nie tak intenzívny. Keď sa v Barcelone ujme Rosy, mníšky v požehnanom stave, ktorá náhodne počala tiež práve s Lolou, Manuela jej v čakárni u gynekológa vyrozpráva príbeh jej manželstva s postupne kryštalizujúcim sa transsexuálom, z ktorého jasne vyplýva, že ním nie je nikto iný, než spomínaná Lola. Vzťah voči nemu aj napriek značne unikátnemu životnému štýlu hodnotí slovami: *„Ženy někdy dokážou udělat cokoliv, jenom aby nezůstaly samy. Zkrátka, jsme tolerantnější, ale to je dobré. Jsme jenom slepice. A tak trochu lesby.“*⁴¹

5.1.1. Žena v novej pozícii

*„Režisér prvýkrát nestavia do popredia peripetie partnerského vzťahu, ale bolesť, ktorá pramení z materskej lásky. Ženu-partnerku vymenil za Ženu-matku a bolesť z lásky zamenil za bolesť zo smrti.“*⁴² Tento prvok je skutočne v Almodóvarovej tvorbe revolučný, doteraz aj ak ženy v jeho filmoch deti mali, väzby medzi nimi neboli práve ukázkové a viac než osudy ich potomstva ich zaujímala vlastná nenaplnená existencia, prípadne katastrofálny osobný život.

⁴¹ Citácia z filmu Všetko o mojej matke, český dabing

⁴² MATÁKOVÁ, V.; HANÁKOVÁ, P., *Pedro Almodóvar*. Bratislava: Slovenský filmový ústav, Asociácia slovenských filmových klubov, 2005, s.172

Tu je to iné. Na začiatku syn Estebán zanietene sleduje film *Všetko o Eve*. Má dramatické ambície a jeho najväčším snom je napísať mame na mieru ušitý scenár. Vie, že je pre matku všetkým a je to vzájomné. Materinský vzťah je načrtnutý aj medzi inými postavami v spojitosti s Manuelou, tomu sa ale budeme bližšie venovať v nasledovných podkapitolách.

5.1.2. Herectvo profesionálne a to v bežnom živote

Od začiatku sa všetko točí okolo divadla. Manuela bola kedysi členkou amatérskeho zboru. Svojho muža spoznala počas nacvičovania hry *Električka zvaná túžba* od Tennessee Williamsa, v češtine uvádzanej ako *Tramvaj do stanice touha*. Ona hrala Stellu a on Kowalského, jej muža. Jestvuje pritom istá paralela medzi ich manželstvom skutočným a tým, ktoré v hre obaja znázorňovali. Kowalski bol síce podstatne drsnejší, podviedol ju, dokonca aj fyzicky napadol, čo Lola nikdy neurobila, avšak s ňou a jej bezohľadným prelietavým sukničkársnym postojom k životu si tiež Manuela vytrpela svoje, i keď dnes už je značne nad vecou. Stella je uvedomelá racionálna žena so snahou pomôcť, obetovať sa a prispôbiť, no keď mužove excesy presiahnu hranicu, dvíha sa a opúšťa ho sama s bábätkom. Presne tak, ako to urobila Manuela.

K tejto úlohe sa náhodne dostáva omnoho rokov neskôr, keď pracuje ako dievča pre všetko pre Humu a herečka Nina pôvodne stelesňujúca túto rolu je dočasne indisponovaná kvôli narkotikám. Manuela ešte stále pozná text naspamäť, nie je pre ňu problém za ňu zaskočiť, akékoľvek väčšie ambície jej však v tomto obore chýbajú, čo sa odlišuje od hlavnej postavy filmu

Obrázok 8 - Manuela pred divadlom

Všetko o Eve. Narozdiel od Evy, ktorá tiež začínala ako asistentka starnúcej hviezdy, Manuela nemá potrebu preraziť v šoubiznise, ani sa stať známou, ani nevyvoláva v Hume žiarlivosť. Tú ale zase pociťuje Nina, no keď je ňou dodatočne obvinená z vypočítavej taktiky ako ju pripraviť o miesto, bez slova sa stiahne. Z hľadiska profesionálneho herectva má ešte

skúsenosti s inštruktážnymi videami, ale tam to tak končí, berie to skôr ako svoj koníček než ako svoje poslanie.

Podstatne zaujímavejšie je však herectvo, respektíve pretváрка v každodennom živote. Sotva sa ocitne nazad v Barcelone, už sa s Agrado z núdze vydávajú za prostitútky, pretože, ako tvrdí Agrado, mníšky sú nápomocné len *kurvám* a trasvestitom. Keď sa neskôr na Manuelu nalepí Rosa, prizná jej, že sa nikdy telom neživila, iba zámerne klamala. Nielen ona je nútená niečo predstierať, inými slovami, upravovať realitu. Lola a Agrado su transsexuáli, ktorí sa tvária, že sú ženy, Rosa je mníška, ktorá pred svetom skrýva, že zhrešila a zavádza matku odchodom do Salvadoru, zatiaľ čo jej chorému otcovi všetci predostierajú falošné ilúzie o svete, lebo on by aj tak realitu nepochopil. Huma a Nina sú herečky z povolania taktiež majúce pred sebou mnohé tajomstvá. Každá z nich sa na niečo svojím spôsobom hrá, nie sú voči sebe celkom úprimné.

5.2. Agrado

Jeden fakt je nepopierateľný a to, že už opäť v tomto snímku autor recykluje už použité leitmotívy, opäť provokuje spôsobom, akým to robieval na začiatku svojej filmovej kariéry. Oprašuje marginálne extravagantné postavy a nielen to. „*Almodóvar sa vrátil k osvedčenému a tentoraz absolútnemu obsadeniu hlavných úloh ženami, čím si už neraz získal priazeň divákov. Po vyčerpaných a bezmocných hrdinkách predchádzajúcich dvoch filmov sa opäť stretávame so silnými ženskými postavami s nezlomným charakterom. Život týchto žien je boj.*“⁴³ Agrado sa do deja aj bojovou scénou dostáva, Manuela ju po návrate do Barcelony nachádza pod mostom zápasiť so zákazníkom. Totižto, stará známa sčasti preoperovaná žena s penisom Agrado sa živí ako ľahká žena a ako modelka, hoci krásou ani náhodou neoplýva. Funkcia tejto *hrdinky* je ale celkom špecifická. Príbeh je dosť pochmúrny a veľmi intímne citovo ladený, avšak „*emocionálne vypätú scénu je schopný položiť hneď vedľa vyslovene humornej, pričom na dosiahnutie tohto efektu používa najmä postavu Agrado, ktorá sa jediná vymyká pateticko-bolestnej charakteristike ostatných postáv.*“⁴⁴ Objektívne, je to tak. Po tom, ako ju Manuela zachráni a omráči

⁴³ MATÁKOVÁ, V.; HANÁKOVÁ, P., *Pedro Almodóvar*. Bratislava: Slovenský filmový ústav, Asociácia slovenských filmových klubov, 2005, s.170

⁴⁴ MATÁKOVÁ, V.; HANÁKOVÁ, P., *Pedro Almodóvar*. Bratislava: Slovenský filmový ústav, Asociácia slovenských filmových klubov, 2005, s.180

chlapa, čo ju mlátil, Agrado komentuje svoj falošný kostým Chanel múdrymi slovami: „*Nedám milión za kostým, když je na světě takovej hlad.*“⁴⁵ Ťažkú situáciu na ulici komentuje: „*Je to čím dál tím horší. Štětky pro nás velká konkurence nejsou, ale teplouši nás vytlačej. Nemůžu buzny vystát.*“⁴⁶ Je to nenapraviteľná cynička s nadhľadom, neprežíva ani akútne zháňanie Loly všetkými ženami, čo ju obklopujú, len vecne dodá, že odkedy ju ako spolubývajúcu vykradla a zmizla, nič o nej nevie, čo je od nej hnusné, keďže dvadsať rokov si boli ako sestry, ešte si aj prsia dali spraviť naraz.

Ostáva rovnaká aj po tom, čo preberie Manuelinu prácu osobnej asistentky Humy. V práci je pre svoju unikátnu povahu obľúbená, je svojská, ale pritom zodpovedná a veľmi schopná. Keď sa dozvie o nehode Humy s Ninou, zachráni večerné predstavenie svojou „one man show“, s čím zožne úžasný úspech. V divadle Agrado napokon ostane, nájde tam svoje miesto. Táto prostoreká žena sa odjakživa snaží ľuďom spríjemniť deň, uvedomujúc si neľahkosť bytia v tomto svete chce aspoň priviesť okolie na iné myšlienky. Domnievame sa, že tento charakterový typ bol vytvorený náročky, predsa každý občas potrebuje pri sebe niekoho, kto je nad vecou, kto na jednej strane úplne nezľahčuje momentálny stav vecí, no na strane druhej je ukazovateľom toho, že nič nie je tak zlé, aby nemohlo byť horšie, a preto úsmevom a celkovo svojou osobitosťou motivuje ostatných.

5.3. Sestra Rosa

Posledná známa obeť údajne bezcharakternej Loly je mníška a s „otcom“ svojho dieťaťa sa zoznámila na detoxikácii. Za svoje poslanie totiž pokladá úlohu pomáhať strateným existenciám ako sú drogovovo závislí a prostitútky, čo je vlastne aj vysvetlením, ako sa k nej dostala Agrado. Je prirodzene dobrotivá, ujíma sa každej zblúdilej duše, a preto aj Manuele hneď núka prácu kuchárky u jej matky. Tá sa pochybných indivíduí na rozdiel od svojej dcéry štíti, ale nakoniec súhlasí pod podmienkou, že si Rosa rozmyslí odchod do Salvadoru. S matkou, ktorá sa mimochodom živí ako falzifikátorka cenných obrazov, Rosa nevychádza. Hľadá preto náhradu inde a upne sa na Manuelu. Je labilná a občas by ju svojou zraniteľnosťou akoby citovo vydierala. Tá sprvu protestuje, no silne vyvinutý

⁴⁵ Citácia z filmu Všetko o mojej matke, český dabing

⁴⁶ Citácia z filmu Všetko o mojej matke, český dabing

materinský pud a nedávna trauma zo straty blízkej osoby spôsobia, že sa svojej novej úlohy ujme. Nielenže Rosu u seba ubytuje, stará sa o ňu, či ju sprevádza po gynekologických prehliadkach. Dokonca sa nezriekne mladučkej mníšky ani po tom, ako jej diagnostikujú vírus HIV. Rosa je veľmi uzavretá, o vzťahu, tehotenstve alebo chorobe nehovorila nikomu, ani matke, ani kolegyniam, len Manuele. Už od ich prvého stretnutia v ňu má dôveru a prechováva k nej značné sympatie. Po pôrode zomiera a prenecháva synčeka svojej náhradnej matke, ktorá v ňom znovu nachádza zmysel života a symbolicky ho aj na počesť zosnulého potomka nazýva Estebán.

5.4. Huma Rojo a Nina

Slávna herečka je nepriamo zodpovedná za nenahraditeľnú stratu v Manuelinom živote. To jej autogram chcel stoj čo stoj získať mladý drámou nadšený Estebán, keď ho usmrtilo auto. Istý latinský citát znie *Nomen Omen*, čo vo voľnom preklade znamená, že meno človeka nezvratne determinuje. Tak je to aj v prípade Humy. V španielčine jej meno totiž značí dym, a preto je silne závislá na tabaku a taktiež aj na mladučkej herečke-narkomanke Nine. Manuela jej raz po návšteve šatne pomôže ísť hľadať jej rozšafnú milenkú závislú na heroíne a pri tejto príležitosti si zabudne v aute kabelku. Keď jej ju príde hviezdna diva vrátiť ponúkne jej štedro platenú prácu osobnej asistentky, na čo však Nina žiarli, a tak Manuela túto prácu radšej neskôr prenechá Agrado. Huma trpí syndrómom vyhorenia, je síce stále rovnako úspešná, no ona sama sa už tak dlho nevníma. „*Úspěch nemá chuť ani vůni. A když si na to zvykneš, jakoby se ztratil,*“⁴⁷ hovorí. Skôr ako seba samu rieši Ninu, o ktorú sa právom obáva a oddane ju miluje.

Nina má s drogami seriózný problém. V kombinácii s psychicky a časovo náročnou prácou herečky to z nej urobilo paranoidnú hysterku, azda aj preto reaguje prehnane na záskok svojej úlohy Manuelou tým, že to bolo všetko na ňu vopred zinscenované. I keď je už dospelou ženou, svojím správaním evokuje rozmazané decko, ktoré je zvyknuté manipulovať všetkými naokolo. Ešte aj jej milenecký pomer s Humou pripomína skôr večne nestály vzťah medzi ustráchanou matkou a búrlivou nevyspytateľnou tínedžerkou, čo v podstate vyústi až v nehodu, ktorej málo chýbalo k tomu, aby bola osudná.

⁴⁷ Citácia z filmu *Všetko o mojej matce*, český dabing

Vráťme sa ale späť k Hume. V žiadnom prípade nie je zlým človekom. Čo sa týka výšky výplat, vie byť štedrá, cení si svojich pomocníkov a po Manuelinom priznaní, že nesie podiel viny na Estebánovej smrti, si celkom jasne vstupuje do svedomia. Pokúša sa Manuele všemožne zavďačiť, znova si ju nakloniť a myslí to zo srdca. Aj preto jej skrz Agrado posielal osobný list pre syna a symbolicky prikladá aj to, čo bolo prvotnou príčinou jeho úmrtia. Tak trochu oneskorený, no o to úprimnejší autogram.

5.5. Lola

Niekoľko by možno povedal, že je trufalé nazvať jednoznačného antagonistu filmu, transsexuála Lolu, titulom *femme fatale*, no sme toho názoru, že nič výstižnejšie snáď ani neexistuje. Lola, pôvodným menom Estebán, javila promiskuitné a transvestitné sklony ešte v časoch, kedy žila

Obrázok 9 - Lola s dieťaťom

s Manuelou oficiálne ako muž, i keď je pravdou, že tak úplne mužom vlastne nikdy nebola. Už počas manželstva si dala spraviť silikóny, nosila minisukne a bola podchvíľou neverná. Je stelesnením najhorších vlastností ako muža, tak aj ženy. Zároveň ale musela mať ozaj niečo veľmi silné do seba, keď dokázala zviest' toľko žien alebo lepšie povedané, ľudí. Objavuje sa až v samotnom závere filmu na pohrebe Rosy. Je chorá a čoskoro umrie. Jediné, čo si pred smrťou praje, je uzrieť svoje dieťa, Rosinho synčeka. Ťažko povedať, či bola Lola so svojim životom spokojná, či si vôbec uvedomila, čo všetko spôsobila mnohým ženám vo svojom živote, avšak scény stretnutia Loly s Manuelou patria k najemotívnejším vôbec, a to ako v prípade stretnutia na pohrebe, aj v prípade toho neskoršieho v kaviarni, kde jej bývalá manželka rozpráva o ich nebohom synovi. Je dojatá, mrzí ju, že ho nepoznala. I keď ostatné ženy ju častujú ako chodiacu epidémiu, Lola nie je celkom zlá. Je skazená a viedla nie práve počestný život, no má city. Pravdepodobne je to blížiac sa smrť, ktorá spôsobila, že už nie je tak bezohľadná. Veľkú úlohu v jej precitnutí ale zohráva najmä Manuela, ktorá bola síce sprvu nahnevaná a cítila zášť, no v kaviarni sa k Lole správa ako k ľudskej bytosti, ešte mu aj dovolí pobožkať

bábätko. Práve tento ľudský prístup a schopnosť povzniesť sa nad staré krivdy a nespravodlivosti šľachtí Manuelu ako Almodóvarovu najsilnejšiu inšpiratívnu postavu.

5.6. Komentár

„Vezme-li v úvahu brak, jaký dnes většina filmových studií považuje za „ženský film“, představují homosexuáloví tvůrci jako Almodóvar nebo Todd Haynes zřejmě poslední útočiště silných postav i vážně míněného dramatu v naší hyperironické době.“⁴⁸ Sila tohto filmu spočíva v geniálnom spojení výrazných charakterov, v pôsobivej skladbe, kde vtipný alebo provokatívny obraz strieda dojemný, kde banálna každodenná scéna nasleduje za absurdnou situáciou. Vo všeobecnosti je možné konštatovať, že *Všetko o mojej matce* je skôr film založený na dialógu, než na dejí. Veľmi veľa informácií sa dozvedáme akoby len tak mimochodom práve z rozhovoru medzi dvomi a viacerými postavami, pričom dialógy sú možno miestami trochu groteskné, no vždy ostávajú uveriteľné v kontexte.

Zameranie sa na ženu ako na matku Almodóvarovi prospelo, vedľa jeho už tradičných tém tak položil do popredia novú, ktorou si získal aj tých, čo ho predtým nebrali vážne. Manuela je jeho prvou skutočne dospelou osobou, ktorá v mnohom nadviazala na Leo. Manuela je rozvážna žena, ktorá síce tiež jedná emotívne, napokon raz prichádza, raz odchádza, no na druhej strane, už to nie je labilná životom strhaná chudera, a to aj navzdory tomu, že má za sebou neľahkú minulosť. Dozreli aj režisérovi obľúbení transsexuáli, už to nie sú len komické figúrky, lež normálne cítiaci plnohodnotní ľudia.

⁴⁸ SCHNEIDER, S.J., *1000 filmů, které musíte vidět, než umřete*. Praha: Nakladatelství a vydavatelství VOLVOX GLOBATOR, 2006, s.897

Záver

Pedro Almodóvar je dnes medzinárodne najrešpektovanejším španielskym režisérom a jedným z najuznávanejších európskych filmárov vôbec. Na konte má dokopy 102 cien a ďalších 79 nominácií, čo svedčí o jeho nezanedbateľnom prínose a hlbokom význame pre svetovú kinematografiu. Tento úspech sa však neudial zo dňa na deň. Práve naopak.

Almodóvar bol samouk bez adekvátneho filmového vzdelania. Chýbali mu akékoľvek poznatky v oblasti scenáristiky, réžie, strihu, tak isto ako mu chýbali aj finančné prostriedky na produkciu, no on sa nevzdal. Všetko sa krok za krokom učil z praxe a zaznamenával obrovské pokroky vo všetkých sférach potrebných na realizáciu filmu. Zažil kritiky, ktoré ho zniesli pod čiernu zem, rovnako ako zažil oslavné ódy na svoju adresu. Všetko to ale prišlo časom, pretože Pedro sa postupne vyvíjal. Presne tak, ako sa vyvíjali i jeho postavy.

V Almodóvarovom svete mníšky chovajú tigre a sú závislé na pervitíne, punkové speváčky zvädzajú utiahnuté skryté masochistické žienky domáce, či nepochopené upratovačky vraždia kusom mäsa. Rovina absurdností je v jeho filmoch nepopierateľná. Neočakávané vlastnosti niektorých žien vyvolávajú od úsmevu cez šok až po zhnusenie všetky možné pocity. Situácie, v ktorých sa ocitajú, sú často šialené, ba až absurdné. Ich konanie miestami ťažko označiť za iné ako za bláznivé. Nie sú dokonalé a zväčša sa vymykajú normálu, ale skutočné majstrovstvo spočíva v niečom inom. V ich uchopení, poňatí a pochopení.

Jeho ženy sú neobyčajne obyčajné. Povoláním upratovačky, spisovateľky, kozmetičky, herečky, zdravotné sestry, prostitútky, skrátka, ich zamestnanie nie je nijak špeciálne výnimočné, ba naopak, je typicky ženské. I keď jeho postavy sú niekedy značne diferencované, vo všeobecnosti je možné badať pár spoločných vlastností. Z praktických dôvodov sa však obmedzíme len na analyzované charaktery.

Hlavné postavy (s výnimkou Pepi), sú ženy približne štyridsaťročné. Nachádzajú sa buď v čase tesne po rozchode s partnerom alebo oň počas príbehu prídu, pričom partnerom v tomto kontexte môže byť aj iný blízky človek, teda syn.

Sú to ženy navonok viac alebo menej silné a odolné, avšak reálne sú často blízko kolapsu a každá sa s týmto faktom vyrovnáva po svojom. Práve s týmto súvisí už naznačený vývoj postáv, kde na príkladoch Leo nasledovaným ešte prepracovanejšou a ešte uvedomelejšou Manuelou jasne vidíme, že ženy už sú citeľne dospeljšie, pričom ich život nebol v podstate o nič ľahší ako predchádzajúcich hlavných hrdiniek. V spojení s dejom príbehu, ktorého je Almodóvar často tvorcom aj ako scenárista, je celkový efekt na diváka silnejší, keď sa odohráva prostredníctvom vyspelejších postáv, s ktorými už časom nielenže sympatizujeme, ale dokážeme ich pochopiť v plnom rozsahu vecí. Inak povedané, jeho filmy postupne vykryštalizovali z nápaditých šokujúcich komédií do filmov rezonujúcich ešte dlho po vzhladnutí v hlavách fanúšikov aj z iného dôvodu ako je vtip a provokácia. Čím, samozrejme, nepopierame, že v prvotných filmoch žiadna myšlienka alebo odkaz neboli, len chceme poukázať na nepochybný posun v rámci presahu diel.

Postavy na seba neraz nadväzujú, autor podchvíľou využíva už minimálne raz využité motívy, no nenecháva ich len tak, vylepšuje ich, zdokonaľuje. Gloria je v mnohých ohľadoch doladená verzia Chorito, Manuela pracovala na oddelení darcovstva orgánov a sama sa napokon rozhodla darovať srdce svojho syna, zatiaľ čo v Leinom príbehu sa darcovstvo len tak latentne spomína. Nejedná sa však o akési recyklovanie z dôvodu už využitých nápadov, práve naopak, režisérovi na pôde už existujúcich a realizovaných diel stále rastú nové a nové impulzy, ktoré sú inšpirované a často aj poučené empirickými skúsenosťami tými predošlými.

Almodóvar vo svojich dielach šikovne premyslene kritizuje materializmus, pokrytectvo, náboženstvo, rezignáciu nad životom, a tak ďalej. Mnoho autorov z rôznych kútov sveta sa ním nechalo inšpirovať a verejne to priznávajú. Napríklad aj Slovak Juraj Krasnohorský v debute *Tigre v meste*, či Talian Mariano Lamberti v pestrofarebnej šialenej komédii *Good as you*. Herecké esá ako Penelope Cruz alebo Angelina Jolie otvorene hovoria o tom, ako na nich tak precízne pochopenie a vykreslenie vrtkavosti ženskej duše zapôsobilo a nielen to, ako ich celkovo ovplyvnil odkaz tohto svojrázneho režiséra. Jeho popularita neustále rastie a to ako medzi divákmi, tak i medzi mladými začínajúcimi filmármi. Snáď to teda bude časom znamenať zrod ďalších novátorsky odvážnych počínov s hlbšou myšlienkou.

Použité informačné zdroje:

Literatúra

1. ALMODÓVAR, Pedro. *Patty Diphusa, Venuše záchodkú*. Preložila Anežka Charvátová. 2. Vyd. Praha: Garamond, 2008, 168 s. ISBN 80-86379-68-X
2. MATÁKOVÁ, Viktória; HANÁKOVÁ, Petra. *Pedro Almodovar*. 1. Vyd. Bratislava: Slovenský filmový ústav, Asociácia slovenských filmových klubov, 2005, 312 s. ISBN 80-85187-41-8
3. MONACO, James. *Jak číst film*. Preložil Tomáš Liška, Jan Valenta. 1. Vyd. Praha: Albatros, 2004, 735 s. ISBN 978-80-00-01410-4
4. SCHNEIDER, Steven Jay. *1000 filmů, které musíte vidět, než umřete*. Preložil Ladislav Šenkyřík. 1. Vyd. Praha: Nakladatelství a vydavatelství VOLVOX GLOBATOR, Euromedia Group k.s, 2006, 960 s. ISBN 80-7207-560-8
5. THOMPSON, Kristin; BORDWELL, David. *Dějiny filmu*. Preložili Helena Bendová, Jan Bernard, Michal Bregant, Zdeněk Holý, Vít Janeček, Petr Kubica, Taťána Marková, Markéta Šerá, Martin Škapa, Stanislav Ulver. 1. Vyd. Praha: Akademie múzických umění v Praze, Nakladatelství Lidové Noviny, 2007, 827 s. ISBN 978-80-7331-091-2
6. TÖTEBERG, Michael. *Lexikon světového filmu*. Preložili Veronika Dudková, Marcela Marešová, Petra Köpplová, Petr Kurka. 1. Vyd. Praha: Orpheus, 2005, 643 s. ISBN 80-903310-7-6
7. VIDAL, Nuria. *The films of Pedro Almodovar*. Preložila Linda Moore. 1. Vyd. Madrid: Instituto de la Cinematografía y las Artes Audiovisuales, Ministerio de Cultura, 1988, 326 s. ISBN 84-505-7684-9

Zoznam ilustrácií

Obrázok	Strana	Popis	Zdroj
1	12	Pepi, Luci, Bom plagát	http://pictures2.todocoleccion.net/fo t/2007/04/11/4734129.jpg
2	14	Pepi a Luci háčujú	http://www.listal.com/viewimage/3450753
3	26	Babička s jašterom	http://1.bp.blogspot.com/-KiLMKbubpMU/UVBDm6ggyAI/AAAAAAB U/UQAEPtCBMy0/s1600/almodovarhecho1foto%252520antoni o%252520de%252520benito%255B1 %255D.jpg
4	28	Gloria asistuje pri akte	http://www.eldeseo.es/que-he-hecho-yo-para-merecer-esto/
5	31	Pepa telefonuje	http://3.bp.blogspot.com/-end2o-pcJEk/TbiRSdd9TiI/AAAAAAAAAIQ /8le865R_0fQ/s1600/mab3.jpg
6	33	Lucía kostým	http://4.bp.blogspot.com/-s9XJCOYAWrM/UFijZXHEKEI/AAAAAABII/8uzNyamXkpI/s1600/Juli eta+Serrano+-+Mujeres.jpg
7	38	Leo víta Paca	http://3.bp.blogspot.com/-gpN3219pbMQ/T7pwLekr5 I/AAAA AAAAD0I/Gve8IEnD3Jk/s1600/la+flo r+de+mi+secreto.jpg
8	46	Manuela pred divadlom	http://4.bp.blogspot.com/-apV-mefcoJQ/TclJHOp2II/AAAAAAAAA Ayg/Ajxv8VT4W- k/s1600/All+about+my+mother+- +Cecilia+Roth.jpg
9	50	Lola s diet'at'om	http://spfilmjournal.files.wordpress. com/2013/06/aamm.png